

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Кафедра історії

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МІЖНАРОДНЕ ЕКОНОМІЧНЕ ПРАВО»

ОКР «Бакалавр»
Галузь знань 0305 «Економіка і підприємництво»
напрямок підготовки 6.030503 «Міжнародна економіка»
спеціальність 0305 «Економіка і підприємництво»
Факультет економіки

Автори:

к.ю.н., доцент Дмитрук І.М.

Затверджено на засіданні кафедри історії

від «29» серпня 2017р. _____

Затверджено на засіданні навчально-методичної комісії інституту історії,
політології та права «_____» _____ 20__р.

Затверджено на засіданні Вченої ради інституту історії, політології та права

від «_____» _____ 20__р. _____

Миколаїв 2017

Навчально-методичний комплекс для студентів денної форми навчання з дисципліни «Господарське право» обговорена та схвалена на засіданні кафедри історії Навчально-наукового інституту історії, політології і права. Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського.

Протокол № 1 від 29 серпня 2017 року

Завідувача кафедри історії проф. _____ Ніколаєв І.Є.

Зміст

1. Програма навчальної дисципліни	4
2. Робоча програма навчальної дисципліни	11
3. Тематичний план вивчення дисципліни.....	26
4. Зміст лекцій.....	27
5. Зміст семінарських занять.....	53
6. Тематика лекцій, і завдань для самостійної роботи студентів ...	56
7. Модульний контроль.....	58
6. Плани самостійної та індивідуальної роботи студентів.....	60
7. Система оцінювання знань бакалаврів.....	61
8. Основні питання з дисципліни	63
9. Рекомендована література.....	65

ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Кафедра історії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи _____ Н. І. Василькова
28 серпня 2017 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МІЖНАРОДНЕ ЕКОНОМІЧНЕ ПРАВО»

ОКР «Бакалавр»

Галузь знань 0305 «Економіка і підприємництво»
напрямок підготовки 6.030503 «Міжнародна економіка»
спеціальність 0305 «Економіка і підприємництво»
Факультет економіки

2017-2018 навчальний рік

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Дмитрук Ірина Миколаївна, доцент кафедри історії, кандидат юридичних наук.

Програму схвалено на засіданні кафедри історії
Протокол від «__» серпня 2017 року № __

Завідувач кафедри історії _____ (Ніколаєв І.Є.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією Інституту історії, політології і права

Протокол від «__» серпня 2017 року № 1
Голова навчально-методичної комісії _____ (Шитюк М.М.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією університету

Протокол від «28» серпня 2017 року № 12
Голова навчально-методичної комісії університету _____ (Василькова Н. І.)

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни “Міжнародне економічне право” складена Дмитрук І.М. відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів напряму підготовки 6.030503 «Міжнародна економіка», (спеціальності) спеціальність 0305 «Економіка і підприємництво»

Предметом вивчення навчальної дисципліни є вивчення системи норм та принципів міжнародного економічного права як складової частини міжнародного публічного права, основних міжнародно-правових актів та інших джерел і суб’єктів міжнародних економічних відносин

Міждисциплінарні зв’язки: Міжнародне економічне право як навчальна дисципліна має особливе важливе значення серед інших юридичних дисциплін. Вона тісно пов’язана з такими навчальними дисциплінами, як Міжнародне право, оскільки є суміжною дисципліною.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни “Міжнародне економічне право” є формування правничий світогляд, юридичне мислення, набуття навичок застосування теоретичних правових знань у практичних ситуаціях, що виникають у сфері міжнародних приватноправових відносин, формування системи знань у галузі міжнародних економічних відносин та про роль міжнародного економічного права в їх регулюванні.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни “Міжнародне економічне право” є вивчення системи норм та принципів міжнародного економічного права як складової частини міжнародного публічного права, основних міжнародно-правових актів та інших джерел і суб’єктів міжнародних економічних відносин; засвоїти основні міжнародно-правові угоди і конвенції з регулювання приватноправових відносин, ускладнених іноземним елементом; знати вітчизняне законодавство з міжнародного економічного права; орієнтуватися в основних положеннях законодавства окремих країн; уміти застосовувати норми правових актів у практичних ситуаціях, зокрема при укладенні міжнародних комерційних контрактів, вирішенні спорів у міжнародних комерційних арбітражних судах.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

користуватися спеціальною правовою термінологією, застосовувати правові знання для обґрунтованої оцінки практичних ситуацій і правових наслідків, що виникають з них;

вміти:

вирішувати конкретні практичні питання з використанням і посиланням на відповідні нормативно-правові джерела та практику міжнародного комерційного арбітражу.

У результаті вивчення цієї дисципліни студент оволодіває такими **компетентностями:**

1. **Загальнопредметні,** що передбачають набуття і розвиток здатності: оцінювати і прогнозувати правові події та явища з використанням наявних засобів інформації; самостійно працювати з різними джерелами інформації; ефективно вирішувати практичні завдання, спираючись на досягнення сучасної правової науки; аналізувати і творчо осмислювати інформацію; логічно міркувати, творчо мислити; постійно підвищувати рівень особистої культури та фахової майстерності.
2. **Фахові,** розуміння суті, призначення й змісту гуманітарних наук, функцій правової науки, як складової частини наукової думки і складової частини суспільства; знання норм міжнародного економічного права; знання основних нормативно-правових актів, що регулюють міжнародні правовідносини; володіння комплексним, інтеграційним, системним, динамічним, ситуаційним підходом до наукового аналізу.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 години 3 кредитів ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни складається з таких кредитів:

Кредит 1. Загальна частина Міжнародного економічного права Тема 1. Поняття і предмет міжнародного економічного права.

Тема1: Поняття та предмет міжнародного економічного права

1. Поняття міжнародного економічного права. Його місце в системі міжнародного публічного права.
2. Загальна характеристика суб'єктів. Предмет регулювання міжнародного економічного права.
3. Система міжнародного економічного права як науки та підгалузі міжнародного права.

Тема2: Джерела міжнародного економічного права Система принципів міжнародного економічного права

1. Поняття і види джерел міжнародного економічного права.
2. Особливості укладання міжнародних економічних договорів згідно з законодавством України.
3. Принципи міжнародного права як джерело міжнародного економічного права.
4. Загальна характеристика основних принципів міжнародного економічного права

Кредит 2 Особлива Частина Міжнародного економічного права Тема 5. Міжнародні економічні організації.

Тема3: Суб'єкти міжнародного економічного права. Економічна інтеграція держав і міжнародне економічне право

1. Держава як основний суб'єкт міжнародного економічного права.
2. Поняття, правовий статус та види міжнародних економічних організацій як суб'єкта міжнародного економічного права.
3. Поняття і види ТНК. Роль ТНК у міжнародних економічних відносинах.
4. Поняття та організаційно-правові форми інтеграційних об'єднань.
5. Європейський економічний простір. Економічні засади Європейських співтовариств.

Тема4: Врегулювання спорів у міжнародних економічних відносинах

1. Поняття міжнародного спору. Специфіка вирішення міжнародних економічних спорів.
2. Загальна характеристика засобів вирішення спорів, що виникають у міжнародних економічних відносинах.
3. Міжнародний комерційний арбітраж.
4. Врегулювання спорів у межах ЄС.
5. Врегулювання спорів у межах ВТО. Етапи врегулювання спорів в ВТО.

Кредит 3 Галузі Міжнародного економічного права Тема 9. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності України.

Тема5: Міжнародні економічні договори

1. Загальна характеристика та поняття міжнародних економічних договорів
2. Види міжнародних економічних договорів
3. Порядок укладання міжнародних економічних договорів.

Тема6: Міжнародне торговельне право

1. Поняття та загальна характеристика джерел міжнародного торговельного права.
2. Принципи міжнародного торговельного права.
3. Поняття тарифних і нетарифних заходів регулювання міжнародної торгівлі та їх завдання.
4. Регулювання експорту та імпорту в Україні.

Тема7: Міжнародне валютне право

1. Поняття міжнародного фінансового права. Співвідношення понять “міжнародне фінансове право” і “міжнародне валютне право”.
2. Джерела міжнародного фінансового права.
3. Поняття і будова платіжного балансу країни. Структура платіжного балансу за чинними стандартами МВФ.
4. Поняття валютних цінностей. Поняття та види валюти. Валютний контроль і валютні обмеження в законодавстві України.

3. Рекомендована література

Базова

1. Конституція України. Відомості Верховної Ради України, 1996, № 30. ст.141.
2. Цивільний кодекс України. – К.: Атіка, 2003. – 416 с.
3. Господарський кодекс України. – Атіка, 2003. – 208 с.
4. Сімейний кодекс України – К.: Атіка, 2005. – 409 с.
5. Кодекс торговельного мореплавства України // Відомості Верховної Ради України 1993, № 25, ст.274; Відомості Верховної Ради України 1995, № 47-52, ст.349.
6. Закон України «Про міжнародне приватне право» від 23 червня 2005 року № 2709-IV // Урядовий кур’єр, – 31.06. 2005 р., № 163.
7. Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж» закон від 24.02.1994, № 4002-XII // Відомості Верховної Ради України 1994, № 25, ст.198.
8. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» // Відомості Верховної Ради 1991, № 29, ст.377.
9. Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» // Відомості Верховної Ради України, 1994, № 23, ст.161.
10. Закон України «Про режим іноземного інвестування» // Відомості Верховної Ради України, 1996, № 19, ст.80.
11. Закон України «Про інвестиційну діяльність» // Відомості Верховної Ради України 1991, № 47, ст.646.
12. Закон України «Про охорону праці» // Відомості Верховної Ради України, 1992, № 49, ст.668.
13. Закон України «Про громадянство України» // Відомості Верховної Ради України 2001, № 13, ст.65.
14. Закон України «Про порядок виїзду з України і в’їзду в Україну громадян України» // Відомості Верховної Ради України 1994, №18, ст.101.
15. Конвенція країн СНД 1993р.”Про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах”. Див. Закон України „Про ратифікацію Конвенції про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах” № 140/98-ВР от 03.03.98 // Відомості Верховної Ради України 1998, № 26, ст.162.
16. Конвенція Організації Об’єднаних Націй “Про права дитини” ратифікована Постановою Верховної Ради України № 789-12 від 27.02.1991р. // Відомості Верховної Ради України 1991, № 13, ст.145.
17. Консульський Статут України. Затверджений Указом Президента України від 02.04.1994, №127/94 „Про Консульський статут України”
18. Постанова Кабінету Міністрів України „Про затвердження Положення про порядок державної реєстрації іноземних інвестицій» від 07.08.1996, №928 // Урядовий кур’єр. – 1996. – 03 жовтня. – № 16 ст. 439.
19. Постанова Кабінету Міністрів України від 18.05.1994, № 323 „Про затвердження Положення про порядок поставок і митного оформлення продукції за виробничою кооперацією підприємств і галузей держав – учасниць СНД» // Урядовий кур’єр. – 1994. – 26 травня. – № 80-81.

20. Положення про дипломатичні представництва і консульські установи іноземних держав в Україні Положення затверджено Указом Президента України від 10.06.1993, № 198/93 // Голос України. – 1993. – 26 червня. – № 119. – с.4-6.

Допоміжна

22. Алексеев С.С. Теория права: [Для научн. работников, преп., аспирантов и студентов юрид. вузов]. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: БЕК, 1995. – 311с.

23. Богуславский М.М. Международное частное право: Учебник. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Юристь, 1999. – 408с.

24. Гаврилов В.В. Международное частное право. – М.: Издательство НОРМА (Издательская группа НОРМА – ИНФРА-М), 2000. – 304с. (Краткие учебные курсы юридических наук).

25. Данилькевич Н.И., Федоров О.Н. Международное частное право: Учебное пособие. – Днепропетровск, Арт-Пресс, 1999. – 210 с. Денисов А.И. Теория государства и права. М., 1997. – 602с.

26. Довгерт А.С. Проект нового Цивільного кодексу України: теорія та проблеми // Вісник Університету внутрішніх справ. 1999р., №6, с.12 -18.

27. Давтян А.Г. Гражданское процессуальное право Германии. – М.: Городец-издат, 2000. – 320с.

28. Давид Р. Основные правовые системы современности / Пер. С фр. – М.: Прогресс, 1999. – 496с.

29. Ерпылева Н.Ю. Международное частное право. Учебник для ВУЗов. – М.: «Nota Bene», 1999. – 368с.

30. Загайнова С.К. Судебный прецедент: проблемы правоприменения. – М.: Издательство НОРМА, 2002. – 176с. – (Современный гражданский и арбитражный процесс).

31. Звеков В.П. Международное частное право. Курс лекций. – М.: Издательская группа НОРМА – ИНФРА-М, 1999. – 686с.

32. Иностранцы граждане: (правовое положение) / Л.В. Лазарев, Н.И. Марышева, И.В. Пантелеева. – М.: Рос. право, 1992. – 318, [1]с.

33. Курс международного торгового права. / Тынель А., Функ Я., Хвалей В. – 2-е изд. – Мн.: Амалфея, 2000. – 704с.

34. Лунц Л.А. Курс международного частного права: В 3 т. – М.: Спарк, 2002. – 1007с.

35. Международное частное право: современные проблемы. – М.: ТЕИС, 1994. – 507 с.

36. Международное частное право. Учебник. /Под ред. Г.К. Дмитриевой. – М.: «Проспект», 2000. – 656с.

37. Международное частное право: Иностранное законодательство / Предисл. А.Л. Маковского; сост. и научн.ред. А.Н. Жильцов, А.И. Муранов. – М.: «Статут», 2000. – 892 с.

38. Международное частное право: Сб. документов / Сост. и авт. вступ. ст. К.А. Бекашев, А.Г. Ходаков. – М.: Изд-во БЕК, 1997. – 962с.

39. Международное гражданское процессуальное право: Учебник./ Пер. с нем. – М.: Издательство БЕК, 2001. – 560с.

40. Международное частное право. (Действующие нормативные акты). – М.: Институт международного частного права и экономики имени А.С. Грибоедова. 1999. – 624с.

41. Проблемы международного частного права / Под ред. доктора юридических наук Н.И. Марышевой. – М.: Юридическая фирма КОНТРАКТ, 2000. – 216с.

42. Попов А.А. Международное частное право. – Харьков: РА, 1998. – 220 с.

43. Саидов А.Х. Сравнительное правоведение (основные правовые системы современности): Учебник / Под ред. В.А. Туманова. – 448с.

44. Теория государства и права. Курс лекций / под ред Н.И. Матузова и А.В. Малько. – М.: Юристь, 1997. – 672с.

45. Тихомиров Ю.А. Коллизионное право: учебное и научно-практическое пособие / Ю.А. Тихомиров. – М.: 2000. – 394с.

46. Теория государства и права. Учебник для вузов. / Под ред. В.М. Корельского, В.Д. Перевалова. М.: Издательская группа ИНФРА-М – НОРМА, 1997. – 570с.
47. Федосеева Г.Ю. Международное частное право: Учебник – М.: «Остожье», 1999. – 296с.
48. Фединяк Г.С. Міжнародне приватне право: Курс вибр. лекцій. – К.: Юрінком Інтер, 1997. – 432с.
49. Фолсом Р.Х., Гордон М.В., Спангол Дж.А. Міжнародні торгові угоди: Стислий виклад / Пер. з англ. – Будапешт, (наук. ред. пер. Ситник О.М.): COLPI; Харків: Око, 1997. – 400с.
50. Хачатурян А.Г. Унификация коллизионных норм в международном частном праве. – К.: Наукова думка, 1993. – 128с.
51. Цивільне процесуальне право України: Підручник для юрид. вузів і фак./ В.В. Комаров, В.І. Тертишніков, Є.Г. Пушкар та ін.; за ред. В.В. Комарова. – Харків: Право, 1999. – 592 с.
52. Офіційний веб-портал Верховної ради України// Режим доступу: www.rada.gov.ua
53. Офіційний веб-портал Президента України// Режим доступу: www.president.gov.ua
54. Офіційний Урядовий веб-портал// Режим доступу: www.kmu.gov.ua

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік

5. Засоби діагностики успішності навчання: тестування, доповіді, реферати, ессе.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Миколаївський національний університет імені В.О.Сухомлинського

Кафедра історії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор із науково-педагогічної роботи

Н.І. Василькова

« » _____ 201_ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МІЖНАРОДНЕ ЕКОНОМІЧНЕ ПРАВО»

ОКР «Бакалавр»
Галузь знань 0305 «Економіка і підприємництво»
напрямок підготовки 6.030503 «Міжнародна економіка»
спеціальність 0305 «Економіка і підприємництво»
Факультет економіки

Миколаїв – 2017-2018

Робоча програма навчальної дисципліни «Міжнародне економічне право» для студентів ОКР «Бакалавр», напрям підготовки 6.030503 «Міжнародна економіка», спеціальність 0305 «Економіка і підприємництво».

Розробник: Дмитрук Ірина Миколаївна, доцент кафедри історії, к.ю.н. _____
Робоча програма затверджена рішенням кафедри історії протоколом від «__» _____ 2017 року, протокол № __.

Завідувач кафедри історії _____ Ніколаєв І.Є.

«__» _____ 2017 року

© Дмитрук І.М., 2017 рік

© МНУ ім. В. О. Сухомлинського, 2017 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 0305 «Економіка і підприємництво» (шифр, назва)	Нормативна
Загальна кількість годин – 90	напрямок підготовки 6.030503 «Міжнародна економіка» (шифр, назва)	Рік підготовки: 4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних 30 год.; самостійної роботи 60 год.	ОКР «Бакалавр»	Семестр 7-й
		Лекції 14 год
		Практичні, семінарські 16 год
		Самостійна робота 60 год
		Контрольні роботи 1
		Вид контролю: екзамен

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%): для денної форми навчання – аудиторних – 30 год, самостійної роботи – 60 год.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

За роки незалежності в нашій країні пройшли значні зміни в соціальній, економічній та політичній сферах суспільного життя. Розширились зв'язки України з іноземними державами. Значно зросла міграція населення, а зовнішньоекономічні зв'язки набули нових перспектив, наповнились новим змістом міжнародного співробітництва. В час, коли Україна кидає світові нові виклики, показує на дії всі демократичні принципи, вимагає від громадян діяти відповідно до засад громадянського суспільства, необхідність у приведення до відповідності національного законодавства та законодавства ЄС постає нагальною на часі.

Розвиток міжнародного співробітництва України з іноземними державами у сфері економіки, політики і культури обумовив необхідність удосконалення договірних правовідносин та уніфікації законодавства з питань власності, шлюбно-сімейних та трудових відносин, у сфері міжнародних перевезень та інших правовідносин, що виходять за межі правової системи України. Нашу країну розглядають як активного учасника на міжнародній арені. Відповідно зростає потреба в удосконаленні чинного міжнародного приватного права, в застосуванні юридичних норм до відносин, які виникають між суб'єктами різних держав, теоретичних досліджень правотворчого і правозастосовочого досвіду України та інших держав в галузі міжнародного співробітництва. Викладене вище свідчить про необхідність забезпечення навчальних та інших закладів, предметом діяльності яких є питання міжнародного права, підручниками, навчальними посібниками та іншими джерелами, що відповідають реаліям сьогодення.

Міжнародне економічне право як навчальна дисципліна має особливе важливе значення серед інших юридичних дисциплін. Україна все більше інтегрується в міжнародне співтовариство, тому її громадяни та юридичні особи дуже часто вступають у правовідносини, ускладнені наявністю іноземного елемента.

При вивченні цієї дисципліни студенти повинні **знати та вміти**: використовувати норми міжнародного права при вирішенні різних питань, підвищувати рівень юридичної освіти шляхом вивчення норм міжнародного законодавства.

Мета дисципліни спрямована на глибоке засвоєння студентами обсягу знань, що формують правничий світогляд, юридичне мислення, набуття навичок застосування теоретичних правових знань у практичних ситуаціях, що виникають у сфері міжнародних приватноправових відносин, формування системи знань у галузі міжнародних економічних відносин та про роль міжнародного економічного права в їх регулюванні. Важливою складовою є набуття навичок самостійної роботи, необхідних для подальшого поглиблення й оновлення правових знань, що безпосередньо формує правосвідомість і правову культуру фахівця.

Завдання дисципліни: вивчення системи норм та принципів міжнародного економічного права як складової частини міжнародного публічного права, основних міжнародно-правових актів та інших джерел і суб'єктів міжнародних економічних відносин; засвоїти основні міжнародно-правові угоди і конвенції з регулювання приватноправових відносин, ускладнених іноземним елементом; знати вітчизняне законодавство з міжнародного економічного права; орієнтуватися в основних положеннях законодавства окремих країн; уміти застосовувати норми правових актів у практичних ситуаціях, зокрема при укладенні міжнародних комерційних контрактів, вирішенні спорів у міжнародних комерційних арбітражних судах.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні **уміти**: користуватися спеціальною правовою термінологією, застосовувати правові знання для обґрунтованої оцінки практичних ситуацій і правових наслідків, що виникають з них; вирішувати конкретні практичні питання з використанням і посиланням на відповідні нормативно-правові джерела та практику міжнародного комерційного арбітражу.

Завдання викладання дисципліни:

1. Дати теоретичну підготовку студентам з питань правового регулювання діяльності держави у сфері міжнародного економічного права права.

2. Сформувати у студентів вміння застосовувати теоретичні знання в практичній діяльності.

Навчити правильно обґрунтовувати власне рішення і надавати необхідні консультації.

У результаті вивчення цієї дисципліни студент оволодіває такими **компетентностями:**

4. **Загальнопредметні**, що передбачають набуття і розвиток здатності: оцінювати і прогнозувати правові події та явища з використанням наявних засобів інформації; самостійно працювати з різними джерелами інформації; ефективно вирішувати практичні завдання, спираючись на досягнення сучасної правової науки; аналізувати і творчо осмислювати інформацію; логічно міркувати, творчо мислити; постійно підвищувати рівень особистої культури та фахової майстерності.
5. **Фахові**, розуміння суті, призначення й змісту гуманітарних наук, функцій правової науки, як складової частини наукової думки і складової частини суспільства; знання норм міжнародного економічного права; знання основних нормативно-правових актів, що регулюють міжнародні правовідносини; володіння комплексним, інтеграційним, системним, динамічним, ситуаційним підходом до наукового аналізу.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНЕ ЕКОНОМІЧНЕ ПРАВО»

Лекційне заняття 1

Тема: Поняття та предмет міжнародного економічного права

1. Поняття міжнародного економічного права. Його місце в системі міжнародного публічного права.
2. Загальна характеристика суб'єктів. Предмет регулювання міжнародного економічного права.
3. Система міжнародного економічного права як науки та підгалузі міжнародного права.

Лекційне заняття 2

Тема: Джерела міжнародного економічного права Система принципів міжнародного економічного права

1. Поняття і види джерел міжнародного економічного права.
2. Особливості укладання міжнародних економічних договорів згідно з законодавством України.
3. Принципи міжнародного права як джерело міжнародного економічного права.
4. Загальна характеристика основних принципів міжнародного економічного права

Лекційне заняття 3

Тема: Суб'єкти міжнародного економічного права. Економічна інтеграція держав і міжнародне економічне право

1. Держава як основний суб'єкт міжнародного економічного права.
2. Поняття, правовий статус та види міжнародних економічних організацій як суб'єкта міжнародного економічного права.
3. Поняття і види ТНК. Роль ТНК у міжнародних економічних відносинах.
4. Поняття та організаційно-правові форми інтеграційних об'єднань.
5. Європейський економічний простір. Економічні засади Європейських співтовариств.

Лекційне заняття 4

Тема: Врегулювання спорів у міжнародних економічних відносинах

1. Поняття міжнародного спору. Специфіка вирішення міжнародних економічних спорів.
2. Загальна характеристика засобів вирішення спорів, що виникають у міжнародних економічних відносинах.

3. Міжнародний комерційний арбітраж.
4. Врегулювання спорів у межах ЄС.
5. Врегулювання спорів у межах ВТО. Етапи врегулювання спорів в ВТО.

Лекційне заняття 5

Тема: Міжнародні економічні договори

1. Загальна характеристика та поняття міжнародних економічних договорів
2. Види міжнародних економічних договорів
3. Порядок укладання міжнародних економічних договорів.

Лекційне заняття 6

Тема: Міжнародне торговельне право

5. Поняття та загальна характеристика джерел міжнародного торговельного права.
6. Принципи міжнародного торговельного права.
7. Поняття тарифних і нетарифних заходів регулювання міжнародної торгівлі та їх завдання.
8. Регулювання експорту та імпорту в Україні.

Лекційне заняття 7

Тема: Міжнародне валютне право

5. Поняття міжнародного фінансового права. Співвідношення понять “міжнародне фінансове право” і “міжнародне валютне право”.
6. Джерела міжнародного фінансового права.
7. Поняття і будова платіжного балансу країни. Структура платіжного балансу за чинними стандартами МВФ.
8. Поняття валютних цінностей. Поняття та види валюти. Валютний контроль і валютні обмеження в законодавстві України.

Структура навчальної дисципліни

Назви кредитів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
		л	п	с. р.
1	2	3	4	5
Кредит 1. Загальна частина Міжнародного економічного права				
Тема 1. Поняття і предмет міжнародного економічного права.	12	2	2	8
Тема 2. Джерела міжнародного економічного права.	12	2	2	8
Кредит 2 Особлива Частина Міжнародного економічного права				
Тема 3. Суб'єкти міжнародного економічного права. Економічна інтеграція держав і МЕР	12	2	2	8
Тема 4.	12	2	2	8

Врегулювання спорів в Міжнародному економічному праві				
Кредит 3 Галузі Міжнародного економічного права				
Тема 5. Міжнародні економічні договори.	13	2	3	8
Тема 6. Міжнародне торговельне право	14	2	2	10
Тема 7. Міжнародне торговельне право	15	2	3	10
Контрольна робота (КР)				
Разом	90	14	16	60

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1. Загальна частина Міжнародного економічного права	
1	Поняття і предмет міжнародного економічного права	2
2	Джерела міжнародного економічного права	2
	Кредит 2 Особлива Частина Міжнародного економічного права	
3	Система принципів міжнародного економічного права	2
4	Держави як суб'єкти міжнародного економічного права	2
	Кредит 3 Галузі Міжнародного економічного права	
5	Міжнародні економічні організації	2
6	Транснаціональні корпорації	3
7	Міжнародні економічні договори	2
8	Забезпечення міжнародних економічних договорів	3
Всього: 16 год.		

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1. Загальна частина Міжнародного економічного права	
1	Правове положення фізичних та юридичних осіб у міжнародному економічному праві	5
2	Договір міжнародної купівлі-продажу товарів	5
	Кредит 2 Особлива Частина Міжнародного економічного права	
3	Міжнародні перевезення пасажирів і вантажів	5
4	Зобов'язання внаслідок завдання шкоди у міжнародному економічному праві	5
5	Трудові відносини у міжнародному економічному праві	5
	Кредит 3 Галузі Міжнародного економічного права	
6	Цивільний процес у міжнародному економічному праві	5
7	Міжнародний комерційний арбітраж	5
8	Ознаки міжнародно-правової відповідальності	5
9	Види міжнародних правопорушень	5
10	Види міжнародно-правової відповідальності	5
	Разом	60

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання із міжнародного економічного права (реферати курсові, контрольні, дипломні роботи), виконуються самостійно при консультуванні викладачем.

Мета індивідуальної роботи - закріплення та поглиблення теоретичних та практичних знань законодавства і права України та міжнародного законодавства, отриманих студентом в процесі вивчення курсу.

Студентам підготувати доповіді на теми:

1. Поняття міжнародного економічного права, предмет та об'єкт правового регулювання.
2. Характерні риси міжнародно-правової системи в порівнянні з внутрішньодержавною системою права.
3. Функції міжнародного економічного права.
4. Система сучасного міжнародного економічного права, його галузі та інститути.
5. Характеристика правових норм міжнародного економічного права.
6. Взаємовплив міжнародного та внутрішньодержавного права.
7. Вирішення питання пріоритету норм міжнародного чи внутрішньодержавного права відповідно до законодавства України.
8. Проблеми сучасного міжнародного економічного права.
9. Поняття джерел міжнародного економічного права їх види, відповідно до Статуту Міжнародного Суду ООН.
10. „М'яке” право як джерело міжнародного економічного права.
11. Пріоритет джерел міжнародного економічного права.
12. Місце міжнародного договору у системі джерел міжнародного економічного права та їх недоліки.
13. Позитивні риси міжнародних договорів як джерел міжнародного економічного права.
14. Особливості регулювання міжнародних приватноправових відносин міжнародними звичаями.
15. Використання міжнародно-правової доктрини як джерела міжнародного економічного права.
16. Поняття основних принципів міжнародного економічного права та їх ознаки.
17. Функції основних принципів міжнародного економічного права.
18. Класифікація основних принципів міжнародного економічного права.
19. Поняття та види суб'єктів міжнародного економічного права. Зміст міжнародної правосуб'єктності.
20. Держава, як основний суб'єкт міжнародного економічного права, її основні складові та суверенітет. Україна, як суб'єкт міжнародного економічного права.
21. Права держав як суб'єктів міжнародного економічного права.
22. Обов'язки держав як суб'єктів міжнародного економічного права.
23. Правосуб'єктність міжнародних організацій.
24. Правосуб'єктність державоподібних утворень.
25. Правосуб'єктність фізичних осіб.
26. Правосуб'єктність транснаціональних компаній.
27. Юридична природа та склад державної території.
28. Поняття територіального верховенства та недоторканості державних кордонів. Протиправні підстави зміни державної території.
29. Правові підстави зміни державної території.
30. Правовий режим державного кордону.
31. Поняття і джерела права міжнародних договорів.
32. Види міжнародних договорів та їх сторони.
33. Підготовка тексту міжнародного договору як етап у процедурі його укладення.
34. Прийняття тексту міжнародного договору та встановлення його автентичності як етап у процедурі його укладення.

Методи навчання

В сучасних умовах економічного розвитку України перед вищими навчальними закладами стоїть завдання підвищення якості підготовки фахівців шляхом поглиблення їх компетентності. Одним із шляхів вирішення даного завдання є удосконалення форм та методів навчання, упровадження в навчальний процес новітніх освітніх технологій.

Проблемні лекції направлені на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань теми обмежується двома-трьома ключовими моментами. Студентам під час лекцій роздається друкований матеріал, виділяються головні висновки з питань, що розглядаються. При читанні лекцій студентам даються питання для самостійного обмірковування. Студенти здійснюють коментарі самостійно або за участю викладача.

Робота в малих групах дає змогу структурувати семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду спілкування.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Мозкові атаки – метод розв’язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію

Кейс-метод – розгляд, аналіз конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань

Застосовуються такі основні методи навчання: словесні методи, тобто проведення лекційних занять, бесід, що дає змогу встановити діалог між студентом та викладачем; практичні методи, тобто проведення семінарських занять, вирішення практичних задач із застосуванням міжнародного та національного законодавства, а також написання рефератів, доповідей. Підготовка роботи включає такі етапи:

- > вибір теми;
- > складання попереднього плану;
- > підбір необхідних, спеціальних наукових публікацій та фактичного матеріалу;
- > консультації з викладачем і уточнення плану роботи;
- > написання роботи;
- > передача її на кафедру для рецензування;

Вибір теми роботи, відбір літератури, інформаційних джерел та інших матеріалів і складання плану.

Окрім запропонованої тематики робіт, студент має право запропонувати викладачеві та погодитися з ним щодо теми своєї роботи.

На основі вивчення актів законодавства, спеціальної літератури, студент складає деталізований план роботи, який може доповнюватись і уточнюватись. План визначає структуру, зміст, логічний взаємозв'язок частин роботи. Структура плану повинна підкреслювати дослідницьку спрямованість роботи і відповідати вимогам, що пред'являються до роботи з даного курсу.

Літературу студент підбирає самостійно, крім запропонованої, використовуючи для цього бібліотечний каталог.

Особливу увагу слід звернути увагу на спеціальну літературу, що стосується теми, періодичні видання, наукові статті. Після складання бібліографії студент повинен приступити до вивчення літератури.

Методи контролю

Серед основних форм контролю, які застосовуються при перевірці та оцінці засвоєння студентами навчального матеріалу є: усні опитування; самостійні письмові роботи; тестові завдання; вирішення задач; доповіді; презентації, творчі завдання та інші методи контролю відповідно до графіку контролю за самостійною роботою студентів.

Студент вважається допущеним до семестрового контролю, якщо він виконав усі види робіт, передбачені навчальним планом та не має невідпрацьованих занять з пропущених тем.

Використанням таких форм контролю знань студентів є: - поточний контроль; - рубіжний контроль; - підсумковий контроль.

Поточний контроль. Здійснюється на практичних заняттях такими основними видами робіт: - відповіді при опитуванні; - письмові роботи; - тестування; - виступ з науковим повідомленням або цікавою додатковою інформацією; - бліц-опитування; - вирішення ситуаційних завдань.

Для зацікавленості у навчанні, розвитку здібностей студента викладач може передбачати виконання інших, індивідуальних для кожного студента завдань.

Критеріями оцінки знань студентів при здійсненні поточного контролю є:

1. За усної відповіді (опитуваннях, виступах із повідомленнями, бліц-опитуваннях тощо): - повнота розкриття питання; - логіка викладання, культура мовлення; - емоційність, переконливість та впевненість студента; - обсяг використання основної та додаткової літератури (підручників, посібників, нормативно-правових актів, періодичної преси);

2. При виконанні письмових завдань: - повнота розкриття питання; - правильність відповідей на питання; - цілісність, системність, логічна послідовність викладення; - акуратність оформлення письмової роботи; - вміння застосовувати нормативно-правові акти.

Рубіжний контроль. Протягом семестру студенти виконують дві кредитні контрольні роботи, які передбачені навчальним планом.

Атестаційна оцінка виставляється на підставі поточних оцінок студента за всі види робіт, враховуючи оцінку з кожного залікового кредиту контролю, як сума накопичених балів.

Підсумковий контроль. Студенти виконують навчальну програму з дисципліни: відвідують практичні заняття, виконують завдання, формують наскрізний практикум із дисципліни – результат аудиторної (60%) і самостійної роботи (40%) студента – та отримують за навчальний семестр атестацію, що є дозволом на складання заліку.

Розподіл балів, які отримують студенти

Кредит та тема	Академічний контроль (форма представлення)	Кількість балів (за видами роботи)	Семинарські заняття	Кредитна контрольна робота	Кількість балів всього за кредит
Кредит 1. Тема 1.	Захист ІНДЗ	10	40		100
Тема 2.	Захист ІНДЗ	10	40		
Кредит 2. Тема 3.	Захист ІНДЗ	10	40		100
Тема 4.	Захист ІНДЗ	10	40		
Кредит 3. Тема 5..	Захист ІНДЗ	10	20	40	100
Тема 6.	Захист ІНДЗ	5	10		
Тема 7.	Захист ІНДЗ	5	10		

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

ОЦІНКА ЄКТС	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Список рекомендованої літератури

21. Конституція України. Відомості Верховної Ради України, 1996, № 30. ст.141.
22. Цивільний кодекс України. – К.: Атіка, 2003. – 416 с.
23. Господарський кодекс України. – Атіка, 2003. – 208 с.
24. Сімейний кодекс України – К.: Атіка, 2005. – 409 с.
25. Кодекс торговельного мореплавства України // Відомості Верховної Ради України 1993, № 25, ст.274; Відомості Верховної Ради України 1995, № 47-52, ст.349.
26. Закон України «Про міжнародне приватне право» від 23 червня 2005 року № 2709-IV // Урядовий кур'єр, – 31.06. 2005 р., № 163.
27. Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж» закон від 24.02.1994, № 4002-XII // Відомості Верховної Ради України 1994, № 25, ст.198.
28. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» // Відомості Верховної Ради 1991, № 29, ст.377.
29. Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» // Відомості Верховної Ради України, 1994, № 23, ст.161.
30. Закон України «Про режим іноземного інвестування» // Відомості Верховної Ради України, 1996, № 19, ст.80.
31. Закон України «Про інвестиційну діяльність» // Відомості Верховної Ради України 1991, № 47, ст.646.
32. Закон України «Про охорону праці» // Відомості Верховної Ради України, 1992, № 49, ст.668.
33. Закон України «Про громадянство України» // Відомості Верховної Ради України 2001, № 13, ст.65.
34. Закон України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України» // Відомості Верховної Ради України 1994, №18, ст.101.
35. Конвенція країн СНД 1993р.”Про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах”. Див. Закон України „Про ратифікацію Конвенції про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах” № 140/98-ВР от 03.03.98 // Відомості Верховної Ради України 1998, № 26, ст.162.
36. Конвенція Організації Об'єднаних Націй “Про права дитини” ратифікована Постановою Верховної Ради України № 789-12 від 27.02.1991р. // Відомості Верховної Ради України 1991, № 13, ст.145.
37. Консульський Статут України. Затверджений Указом Президента України від 02.04.1994, №127/94 „Про Консульський статут України”
38. Постанова Кабінету Міністрів України „Про затвердження Положення про порядок державної реєстрації іноземних інвестицій» від 07.08.1996, №928 // Урядовий кур'єр. – 1996. – 03 жовтня. – № 16 ст. 439.
39. Постанова Кабінету Міністрів України від 18.05.1994, № 323 „Про затвердження Положення про порядок поставок і митного оформлення продукції за

виробничою кооперацією підприємств і галузей держав – учасниць СНД» // Урядовий кур'єр. – 1994. – 26 травня. – № 80-81.

40. Положення про дипломатичні представництва і консульські установи іноземних держав в Україні Положення затверджено Указом Президента України від 10.06.1993, № 198/93 // Голос України. – 1993. – 26 червня. – № 119. – с.4-6.

52. Алексеев С.С. Теория права: [Для научн. работников, преп., аспирантов и студентов юрид. вузов]. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: БЕК, 1995. – 311с.

53. Богуславский М.М. Международное частное право: Учебник. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Юристъ, 1999. – 408с.

54. Гаврилов В.В. Международное частное право. – М.: Издательство НОРМА (Издательская группа НОРМА – ИНФРА-М), 2000. – 304с. (Краткие учебные курсы юридических наук).

55. Данилькевич Н.И., Федоров О.Н. Международное частное право: Учебное пособие. – Днепропетровск, Арт-Пресс, 1999. – 210 с. Денисов А.И. Теория государства и права. М., 1997. – 602с.

56. Довгерт А.С. Проект нового Цивільного кодексу України: теорія та проблеми // Вісник Університету внутрішніх справ. 1999р., №6, с.12 -18.

57. Давтян А.Г. Гражданское процессуальное право Германии. – М.: Городец-издат, 2000. – 320с.

58. Давид Р. Основные правовые системы современности / Пер. С фр. – М.: Прогресс, 1999. – 496с.

59. Ерпылева Н.Ю. Международное частное право. Учебник для ВУЗов. – М.: «Nota Bene», 1999. – 368с.

60. Загайнова С.К. Судебный прецедент: проблемы правоприменения. – М.: Издательство НОРМА, 2002. – 176с. – (Современный гражданский и арбитражный процесс).

61. Звеков В.П. Международное частное право. Курс лекций. – М.: Издательская группа НОРМА – ИНФРА-М, 1999. – 686с.

62. Иностранцы граждане: (правовое положение) / Л.В. Лазарев, Н.И. Марышева, И.В. Пантелеева. – М.: Рос. право, 1992. – 318, [1]с.

63. Курс международного торгового права. / Тынель А., Функ Я., Хвалей В. – 2-е изд. – Мн.: Амалфея, 2000. – 704с.

64. Лунц Л.А. Курс международного частного права: В 3 т. – М.: Спарк, 2002. – 1007с.

65. Международное частное право: современные проблемы. – М.: ТЕИС, 1994. – 507 с.

66. Международное частное право. Учебник. /Под ред. Г.К. Дмитриевой. – М.: «Проспект», 2000. – 656с.

67. Международное частное право: Иностранное законодательство / Предисл. А.Л. Маковского; сост. и научн.ред. А.Н. Жильцов, А.И. Муранов. – М.: «Статут», 2000. – 892 с.

68. Международное частное право: Сб. документов / Сост. и авт. вступ. ст. К.А. Бекашев, А.Г. Ходаков. – М.: Изд-во БЕК, 1997. – 962с.

69. Международное гражданское процессуальное право: Учебник./ Пер. с нем. – М.: Издательство БЕК, 2001. – 560с.

70. Международное частное право. (Действующие нормативные акты). – М.: Институт международного частного права и экономики имени А.С. Грибоедова. 1999. – 624с.

71. Проблемы международного частного права / Под ред. доктора юридических наук Н.И. Марышевой. – М.: Юридическая фирма КОНТРАКТ, 2000. – 216с.

72. Попов А.А. Международное частное право. – Харьков: РА, 1998. – 220 с.

73. Саидов А.Х. Сравнительное правоведение (основные правовые системы современности): Учебник / Под ред. В.А. Туманова. – 448с.

74. Теория государства и права. Курс лекций / под ред Н.И. Матузова и А.В. Малько. – М.: Юристъ, 1997. – 672с.

75. Тихомиров Ю.А. Коллизионное право: учебное и научно-практическое пособие / Ю.А. Тихомиров. – М.: 2000. – 394с.

76. Теория государства и права. Учебник для вузов. / Под ред. В.М. Корельского, В.Д. Перевалова. М.: Издательская группа ИНФРА-М – НОРМА, 1997. – 570с.
77. Федосеева Г.Ю. Международное частное право: Учебник – М.: «Остожье», 1999. – 296с.
78. Фединяк Г.С. Міжнародне приватне право: Курс вибр. лекцій. – К.: Юрінком Інтер, 1997. – 432с.
79. Фолсом Р.Х., Гордон М.В., Спангол Дж.А. Міжнародні торгові угоди: Стислий виклад / Пер. з англ. – Будапешт, (наук. ред. пер. Ситник О.М.): COLPI; Харків: Око, 1997. – 400с.
80. Хачатурян А.Г. Унификация коллизионных норм в международном частном праве. – К.: Наукова думка, 1993. – 128с.
81. Цивільне процесуальне право України: Підручник для юрид. вузів і фак./ В.В. Комаров, В.І. Тертишніков, Є.Г. Пушкар та ін.; за ред. В.В. Комарова. – Харків: Право, 1999. – 592 с.

13. Інформаційні ресурси

52. Офіційний веб-портал Верховної ради України// Режим доступу: www.rada.gov.ua
53. Офіційний веб-портал Президента України// Режим доступу: www.president.gov.ua
54. Офіційний Урядовий веб-портал// Режим доступу: www.kmu.gov.ua

Питання до іспиту з дисципліни «Міжнародне економічне право»

35. Поняття міжнародного економічного права, предмет та об'єкт правового регулювання.
36. Характерні риси міжнародно-правової системи в порівнянні з внутрішньодержавною системою права.
37. Функції міжнародного економічного права.
38. Система сучасного міжнародного економічного права, його галузі та інститути.
39. Характеристика правових норм міжнародного економічного права.
40. Взаємовплив міжнародного та внутрішньодержавного права.
41. Вирішення питання пріоритету норм міжнародного чи внутрішньодержавного права відповідно до законодавства України.
42. Проблеми сучасного міжнародного економічного права.
43. Поняття джерел міжнародного економічного права їх види, відповідно до Статуту Міжнародного Суду ООН.
44. „М'яке” право як джерело міжнародного економічного права.
45. Пріоритет джерел міжнародного економічного права.
46. Місце міжнародного договору у системі джерел міжнародного економічного права та їх недоліки.
47. Позитивні риси міжнародних договорів як джерел міжнародного економічного права.
48. Особливості регулювання міжнародних приватноправових відносин міжнародними звичаями.

49. Використання міжнародно-правової доктрини як джерела міжнародного економічного права.
50. Поняття основних принципів міжнародного економічного права та їх ознаки.
51. Функції основних принципів міжнародного економічного права.
52. Класифікація основних принципів міжнародного економічного права.
53. Поняття та види суб'єктів міжнародного економічного права. Зміст міжнародної правосуб'єктності.
54. Держава, як основний суб'єкт міжнародного економічного права, її основні складові та суверенітет. Україна, як суб'єкт міжнародного економічного права.
55. Права держав як суб'єктів міжнародного економічного права.
56. Обов'язки держав як суб'єктів міжнародного економічного права.
57. Правосуб'єктність міжнародних організацій.
58. Правосуб'єктність державоподібних утворень.
59. Правосуб'єктність фізичних осіб.
60. Правосуб'єктність транснаціональних компаній.
61. Юридична природа та склад державної території.
62. Поняття територіального верховенства та недоторканості державних кордонів. Протиправні підстави зміни державної території.
63. Правові підстави зміни державної території.
64. Правовий режим державного кордону.
65. Поняття і джерела права міжнародних договорів.
66. Види міжнародних договорів та їх сторони.
67. Підготовка тексту міжнародного договору як етап у процедурі його укладення.
68. Прийняття тексту міжнародного договору та встановлення його автентичності як етап у процедурі його укладення.
69. Вираження згоди на обов'язковість міжнародного договору як етап у процедурі його укладення.
70. Реєстрація та опублікування міжнародних договорів.
71. Дія міжнародних договорів та їх застосування
72. Тлумачення міжнародних договорів.
73. Недійсність та припинення дії міжнародних договорів.
74. Поняття міжнародного спору та ситуації. Види міжнародних спорів.
75. Поняття засобу вирішення міжнародного спору та їх види.
76. Переговори і консультації як мирний засіб вирішення міжнародних спорів.
77. Добрі послуги і посередництво як мирні засоби вирішення міжнародних спорів.
78. Міжнародні слідчі і примирні комісії як мирні засоби вирішення міжнародних спорів.

79. Міжнародний арбітраж як мирний засіб вирішення міжнародних спорів.
80. Судовий розгляд як мирний засіб вирішення міжнародних спорів.
81. Вирішення спорів у міжнародних організаціях (Рада Безпеки ООН).
82. Розгляд спорів у регіональних організаціях (Ліга арабських держав, Центр із запобігання конфліктам, Співдружність Незалежних Держав).
83. Природа прав людини та генеза їх правового закріплення.
84. Природність та невід'ємність прав людини. Класифікація прав людини.
85. Загальна характеристика міжнародної системи захисту прав людини.
86. Порядок створення та повноваження Комісії з прав людини.
87. Порядок створення та повноваження Комітету з прав людини.
88. Загальна характеристика регіональної системи захисту прав людини.
89. Порядок створення та повноваження Європейської комісії з прав людини та Суду Ради Європи.
90. Порядок створення та повноваження Європейського суду з прав людини.
91. Особливості міжнародного захисту прав національних, етнічних, релігійних і мовних меншин.
92. Особливості міжнародного захисту прав дітей
93. Особливості міжнародного захисту прав біженців.
94. Поняття, суб'єкти міжнародно-правової відповідальності.
95. Цілі і підстави міжнародно-правової відповідальності.
96. Ознаки міжнародно-правової відповідальності.
97. Суміжні дії, які не підпадають під ознаки міжнародного правопорушення (недружній акт і злочини міжнародного характеру).
98. Види міжнародних правопорушень.
99. Обставини звільнення від міжнародно-правової відповідальності.
100. Матеріальна міжнародно-правова відповідальності.
101. Політична міжнародно-правова відповідальності.
102. Санкції як вид міжнародно-правової відповідальності.
103. Поняття, джерела та система права зовнішніх зносин.
104. Органи зовнішніх зносин України.
105. Встановлення дипломатичних зносин;
106. Види дипломатичних представництв. Дипломатичний корпус.
107. Структура та кількісний склад персоналу дипломатичного представництва.
108. Функції дипломатичного представництва.
109. Початок і закінчення дипломатичної місії.
110. Привілеї й імунітети дипломатичних представництв.

111. Особисті дипломатичні привілеї й імунітети.
112. Поняття консульства та становлення консульських зносин.
113. Функції консульств.
114. Консульські привілеї та імунітети.
115. Представництва та місії при міжнародних організаціях, привілеї та імунітети представників держав, що беруть участь у діяльності міжнародних організацій і конференцій.
116. Поняття та класифікація міжнародних організацій.
117. Правосуб'єктність міжнародних організацій.
118. Цілі, принципи і структура ООН.
119. Генеральна Асамблея та Рада Безпеки ООН.
120. Економічна та Соціальна Рада (ЕКОСОП), Міжнародний Суд і Секретаріат ООН.
121. Організація з безпеки і співробітництва в Європі.
122. Співдружність Незалежних Держав.
123. Поняття, предмет, принципи джерела міжнародного морського права.
124. Територіальне море. Ширина територіальних вод та методи її відрахування.
125. Правовий режим територіальних вод.
126. Правовий статус прилеглої зони.
127. Поняття, види та правовий режим внутрішніх морських вод.
128. Правове становище іноземних торговельних суден і військових кораблів у внутрішніх водах держави.
129. Правовий статус виключної економічної зони
130. Правовий статус континентального шельфу.
131. Міжнародно-правовий режим відкритого моря.
132. Принцип свободи відкритого моря та складові частини цього принципу.
133. Правовий статус судна у відкритому морі, виключна юрисдикція державного прапора.

Тематичний план вивчення дисципліни

Тема 1. Поняття і предмет міжнародного економічного права

Тема 2. Джерела міжнародного економічного права

Тема 3. Система принципів міжнародного економічного права

Тема 4. Держави як суб'єкти міжнародного економічного права

Тема 5. Міжнародні економічні організації

Тема 6. Транснаціональні корпорації

Тема 7. Міжнародні економічні договори

Тема 8. Врегулювання спорів у міжнародних економічних відносинах

Тема 9. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності України

Тема 10. Міжнародне торговельне право

Тема 11. Міжнародне валютне право

Тема 12. Міжнародне транспортне право

Зміст лекційних занять

Змістовий модуль 1

Лекційне заняття 1

Тема: Поняття та предмет міжнародного економічного права

1. Поняття міжнародного економічного права. Його місце в системі міжнародного публічного права.
2. Загальна характеристика суб'єктів. Предмет регулювання міжнародного економічного права.
3. Система міжнародного економічного права як науки та підгалузі міжнародного права.

Лекційне заняття 2

Тема: Джерела міжнародного економічного права

1. Поняття і види джерел міжнародного економічного права.
2. Особливості укладання міжнародних економічних договорів згідно з законодавством України.

Лекційне заняття 3

Тема: Система принципів міжнародного економічного права

1. Принципи міжнародного права як джерело міжнародного економічного права.
2. Загальна характеристика основних принципів міжнародного економічного права.

Лекційне заняття 4

Тема: Суб'єкти міжнародного економічного права. Економічна інтеграція держав і міжнародне економічне право

1. Держава як основний суб'єкт міжнародного економічного права.

Лекційне заняття 5

Тема: Міжнародні економічні організації

1. Поняття, правовий статус та види міжнародних економічних організацій як суб'єкта міжнародного економічного права.

Лекційне заняття 6

Тема : Транснаціональні корпорації

1. Поняття і види ТНК. Роль ТНК у міжнародних економічних відносинах.
2. Поняття та організаційно-правові форми інтеграційних об'єднань.
3. Європейський економічний простір. Економічні засади Європейських співтовариств.

Лекційне заняття 7

Тема: Міжнародні економічні договори

1. Загальна характеристика та поняття міжнародних економічних договорів
2. Види міжнародних економічних договорів
3. Порядок укладання міжнародних економічних договорів.

Лекційне заняття 8

Тема: Врегулювання спорів у міжнародних економічних відносинах

1. Поняття міжнародного спору. Специфіка вирішення міжнародних економічних спорів.
2. Загальна характеристика засобів вирішення спорів, що виникають у міжнародних економічних відносинах.
3. Міжнародний комерційний арбітраж.
4. Врегулювання спорів у межах ЄС.
5. Врегулювання спорів у межах ВТО. Етапи врегулювання спорів в ВТО.

Лекційне заняття 9

Тема: Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

1. Характеристика основних нормативних актів України, що стосуються регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

2. Загальна характеристика міжнародних договорів України у сфері міжнародних економічних відносин.
3. Органи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
4. Валютне регулювання торгівлі в Україні.
5. Участь України в міжнародних економічних організаціях та економічних інтеграційних об'єднаннях.

Лекційне заняття 10

Тема: Міжнародне торговельне право

9. Поняття та загальна характеристика джерел міжнародного торговельного права.
10. Принципи міжнародного торговельного права.
11. Поняття тарифних і нетарифних заходів регулювання міжнародної торгівлі та їх завдання.
12. Регулювання експорту та імпорту в Україні.

Лекційне заняття 11

Тема: Міжнародне валютне право

9. Поняття міжнародного фінансового права. Співвідношення понять “міжнародне фінансове право” і “міжнародне валютне право”.
10. Джерела міжнародного фінансового права.
11. Поняття і будова платіжного балансу країни. Структура платіжного балансу за чинними стандартами МВФ.
12. Поняття валютних цінностей. Поняття та види валюти. Валютний контроль і валютні обмеження в законодавстві України.

Лекційне заняття 12

Тема: Міжнародне інвестиційне право та міжнародно-правове регулювання науково-технічного співробітництва

1. Поняття міжнародного інвестиційного права. Поняття капіталовкладень та інвестицій. Об'єкт і предмет регулювання міжнародного інвестиційного права.
2. Суб'єкти міжнародного інвестиційного права.
3. Джерела міжнародного інвестиційного права.
4. Правовий режим приймання та захисту інвестицій, встановлений Україною та іншими країнами. Гарантії інвестицій за внутрішнім правом.
5. Поняття міжнародного науково-технічного співробітництва.
6. Джерела науково-технічного співробітництва. Протоколи, програми й угоди в галузі науки і техніки.
7. Співробітництво держав в рамках міжнародних договорів і угод про науково-технічне співробітництво і партнерство.

Лекція 1 Загальна характеристика Міжнародного Економічного Права.

1. *Поняття, принципи, система МЄП.*
2. *Джерела МЄП.*

1. МЄП - «це сукупність принципів і норм, які регулюють взаємовідносини між суб'єктами міжнародного права та між ними й іншими учасниками міжнародних економічних відносин у процесі здійснення зовнішньоекономічної діяльності.

Міжнародне економічне право базується на загальних і спеціальних принципах. До загальних належать принцип мирного співіснування, принцип суверенної рівності держав, принцип співробітництва держав, принцип невторчання, принцип сумлінного виконання міжнародних зобов'язань, принцип взаємної вигоди тощо

До спеціальних принципів належать принцип розвитку міжнародних економічних і науково-технічних відносин між державами, принцип юридичної рівності і недопустимості економічної дискримінації держав, принцип свободи вибору форми організації

зовнішньоекономічних зв'язків, принцип невід'ємного суверенітету держав над їх природними та іншими ресурсами, а також економічною діяльністю, принцип найбільшого сприяння, принцип національного режиму.

Норма міжнародного економічного права - це правило здійснення МЕВ, вироблене в узгодженому суб'єктами МЕП порядку, що закріплено у відповідному джерелі і визнається всіма цими суб'єктами як загальнообов'язкове.

Система МЕП:

МЕП як таку галузь міжнародного права, яка складається із Загальної та Особливої частин.

У **Загальній частині**, крім поняття МЕП, вивчаються питання про джерела, суб'єктів та інших учасників МЕВ, а також окреслюються головні риси нового міжнародного економічного порядку.

Щодо **Особливої частини**, то її утворює аналіз норм, якими регулюються вільний рух товарів, послуг, інвестицій та робочої сили, а також питання, пов'язані з переміщенням зазначених видів виробничих ресурсів та його фінансовим забезпеченням.

2. Джерелом МЕП це форма, в якій відтворено правила належної поведінки суб'єктів і інших учасників міжнародних економічних відносин у процесі здійснення цих відносин і яка надає зазначеним правилам якості норми права.

під джерелами міжнародного економічного права слід розуміти систему міжнародних договорів (угод), міжнародно-правових звичаїв, міжнародних кодексів поведінки, рішень міжнародних організацій тощо, в яких знаходять своє юридичне закріплення норми і принципи міжнародного економічного права.

Джерела поділяються на загальні та спеціальні. Спеціальні мають виключно конвенційний характер.

Загальні (або загальновизнані) принципи міжнародного права. Вони є виразом специфічної функції міжнародного правопорядку, яка полягає у сприянні миру та розвитку, а тому підтримують міжнародний правопорядок, створюючи для нього необхідні передумови. Вони використовуються в процесі застосування та тлумачення норм права і виявилися найбільш корисними у «нових» галузях міжнародного права, до яких слід віднести й МЕП.

Лекція 2 Суб'єкти МЕП

3. **Держава як суб'єкт МЕП.**
4. **Міжнародні економічні організації як суб'єкти МЕП.**
5. **Транснаціональні корпорації.**
6. **Інші різновиди юр осіб.**
7. **Фізичні особи.**

1. Головним суб'єктом міжнародного економічного права вважаються **держави**, незалежно від їх соціально-економічних систем, політичних режимів, форми правління та форми державного устрою. Як суб'єкт таких відносин держава наділена всім обсягом правоздатності та має імунітет. У даному випадку під **імунітетом** розуміють невідчужуваність однієї суверенної держави дії законодавства іншої держави і непоширення на одну державу, її органи юрисдикції (судочинства) іншої держави. Наявність такого імунітету не означає, що ним наділені і відповідні господарюючі суб'єкти, наприклад державні, що виступають як юридичні особи.

2. Під **міжнародними економічними організаціями** слід розуміти такі організації, які на основі міжнародно-договірних відносин виконують діяльність, пов'язану з організацією та здійсненням міжнародного економічного співробітництва.

Зазначені організації наділені міжнародною правосуб'єктністю і відіграють значну роль в організації і здійсненні міжнародного економічного співробітництва.

Як і суверенні держави, міжнародні економічні організації також користуються імунітетом. Відповідно до Конвенції про правовий статус, привілеї та імунітет міжнародних економічних організацій від 05.12.80 майно та активи цих організацій мають імунітет від будь-якої форми адміністративного і судового втручання, за винятком випадків, коли сама організація відмовляється від імунітету (ст. 4).

Міжнародні економічні організації можна класифікувати за різними ознаками, зокрема за масштабами своєї компетенції вони поділяються на **всесвітні та регіональні**.

розподіл на **неурядові та міжурядові** (міждержавні).

Міжнародні міжурядові економічні організації своєю чергою поділяються на організації універсального рівня та регіональні міжнародні економічні організації. **Універсальною міжнародною економічною організацією** можна вважати ту організацію, членство в якій є принципово відкритим для будь-якої держави світу, незважаючи на те, що фактично в ній можуть і не брати участі ті чи інші з цих держав. Навпаки, головною умовою членства в **регіональній міжнародній економічній організації** є приналежність держави до відповідного регіону.

3. Транснаціональна корпорація – це корпорація, що здійснює міжнародне виробництво на основі прямих іноземних інвестицій та має прямий контроль над своїми зарубіжними філіями. ТНК - це міжнародні компанії. Вони міжнародні за характером своєї діяльності, так як володіють або контролюють виробництво продукції (або послуг) поза межами країни базування, в різних країнах світу, розташовуючи там свої філії, що функціонують відповідно до глобальної стратегії материнської компанії.

Міжнародні економічні організації:

1. G7 або «Велика сімка» (від англ. Group of Seven, у минулому **G6** (Група Шести) та **G8** (Група Восьми) — міжнародний клуб урядів семи країн світу; сім з них економічно високорозвинені (США, Японія, Німеччина, Велика Британія, Франція, Італія, Канада).

Лідери цих країн регулярно зустрічаються для обговорення спільних економічних проблем і намагаються узгоджувати свою економічну політику. Крім них у зустрічах бере участь Європейський Союз, проте без права голосувати та проведення щорічних зборів. Щороку група проводить зустріч глав урядів та численні допоміжні зустрічі і політичні дослідження. Міністри країн G7 зустрічаються протягом року. Зокрема, міністри фінансів G7 проводять зустрічі чотири рази на рік. Також відбуваються щорічні зустрічі міністрів з питань зовнішньоекономічної політики та міністрів з питань охорони навколишнього середовища.

Країна-президент групи змінюється щороку у такому порядку: Франція, Сполучені Штати, Великобританія, Німеччина, Японія, Італія та Канада. Головуюча країна приймає на своїй території учасників щорічних зборів та оголошує порядок денний. Останнім часом Великобританія та Франція, висловлюють бажання розширити групу та включити до неї п'ять країн, що розвиваються, так звану «Групу +5»: Бразилію, Китай, Індію, Мексику та Південну Африку. Це обумовлено ростом політичного впливу цих держав. Ці країни у попередніх зустрічах брали участь як гості, такі зустрічі називають «G7+5». Станом на 2014 рік жодна з них не приєднана до G7. Через це вплив «Великої сімки» зменшується. Натомість частіше відбуваються зустрічі «Великої двадцятки», яка більш реально відображає стан політико-економічного життя світу.

2. Велика двадцятка, або G-20 (формальніше – Група Двадцяти Міністрів Фінансів та Керівників Центральних Банків) є групою міністрів фінансів та керівників центральних банків 20 економік: 19 з найбільших економік світу та Європейського Союзу. Загалом, економіки G-20 становлять 90% світового ВВП, 80% світової торгівлі (включаючи внутрішню торгівлю у ЄС) та дві третини населення світу. Членами "двадцятки" є Австралія, Аргентина, Бразилія, Великобританія, Індія, Індонезія, Італія, Канада, Китай, Корея, Мексика, Німеччина, ПАР, Росія, Саудівська Аравія, США, Туреччина, Франція, Японія і Європейський союз. Постійними учасниками зустрічей "двадцятки" є МВФ, Європейський центральний банк і Світовий банк.

3. БРИКС (англ. BRICS — сокращение от **B**razil, **R**ussia, **I**ndia, **C**hina, **S**outh Africa) — группа из пяти стран: Бразилия, Россия, Индия, Китай, Южно-Африканская Республика. Эксперты утверждают, что экономический потенциал Бразилии, России, Индии и Китая таков, что они могут стать четырьмя доминирующими экономическими системами к 2050 году. Тезис был предложен экспертом Джимом О'Нейлом. Эти страны занимают более чем 25 % суши в мире, 40 % населения и имеют объединённый валовой внутренний продукт (ВВП) 15,435 трлн \$.

4. ОПЕК, чи Організація країн-експортерів нафти (ОПЕК, англ. The Organization of the Petroleum Exporting Countries) — картель, створений нафтовидобувними державами для стабілізації цін на нафту. Членами даної організації є країни, чия економіка багато в чому залежить від доходів від експорту нафти. Основна мета організації — контроль над світовими цінами на нафту. Штаб-квартира ОПЕК, де проводяться регулярні зустрічі між міністрами нафти її країн-членів, з 1965 року знаходиться у Відні. Спочатку до складу організації ввійшли Іран, Ірак, Кувейт, Саудівська Аравія й Венесуела. До цих п'яťох країн, що заснували організацію, пізніше приєдналися ще вісім: Катар (1961), Індонезія (1962), Лівія (1962), Об'єднані Арабські Емірати (1967), Алжир (1969), Нігерія (1971), Еквадор (1973—1992), Габон (1975—1994). В 2007 р. до організації приєдналася Ангола і повернувся Еквадор.

5. Організація за демократію та економічний розвиток ГУАМ — регіональне об'єднання чотирьох держав: Грузії, України, Азербайджанської Республіки та Республіки Молдова. В основі утворення цієї форми співробітництва лежить єдність позицій країн із подібними політичними й економічними зовнішніми орієнтаціями. Організація була створена 1997 року для протистояння впливу Росії в регіоні й отримала підтримку Сполучених Штатів. У 1999 організація була перейменована у **ГУУАМ** завдяки вступу Республіки Узбекистан до неї, яка, однак, вийшла з організації 5 травня 2005, викликавши повернення початкової назви. Штаб-квартира розташована у Києві на Майдані Незалежності.

6. Єдиний економічний простір (ЄЕП) — проект економічної інтеграції трьох держав СНД — Росії, Казахстану, Білорусі. ЄЕП працює на території Росії, Білорусі та Казахстану з 1 січня 2012 року. Повною мірою інтеграційні угоди ЄЕП почали працювати з липня 2012 року.

7. МЕРКОСУР (Mercosur) — економічний союз держав у Південній Америці, за темпами розвитку переважає всі інші подібні об'єднання. До нього входять Аргентина, Бразилія, Парагвай, Уругвай та Венесуела, як асоційовані члени — Чилі, Болівія, Перу, Колумбія та Еквадор. **МЕРКОСУР (Mercosur)** — економічний союз держав у Південній Америці, за темпами розвитку переважає всі інші подібні об'єднання. До нього входять Аргентина, Бразилія, Парагвай, Уругвай та Венесуела, як асоційовані члени — Чилі, Болівія, Перу, Колумбія та Еквадор.

8. Митний союз Білорусі, Казахстану та Росії (рос. *Таможенный союз Беларуси, Казахстана и России*, біл. *Мытны саюз Беларусі, Казахстана і Расіі*, каз. *Беларусь, Қазақстан және Ресей кедендік одағы*) або просто **Митний союз**^[21] (рос. *Таможенный Союз, ТС*) — форма міждержавної торгово-економічної інтеграції Білорусі, Казахстану та Росії, договір про яку вступив у дію 1 січня 2010 року.

9. Міжнародна асоціація розвитку МАР англ. *International Development Association (IDA)* — одна з п'яти інституцій Групи Світового банку, утворена в 1960 році. Місцезнаходження — Вашингтон. Нараховує 160 країн-учасниць, які поділяються на дві групи. До першої групи входить 22 високорозвинуті країни, а також Кувейт і Об'єднані Арабські Емірати. Другу групу складають країни, що розвиваються, і країни з перехідною економікою.

10. Міжнародний Вишеградський Фонд (пол. *Międzynarodowy Fundusz Wyszehradzki*, словац. *Medzinárodný vyšehradský fond*, чеськ. *Mezinárodní visehradský fond*, угор. *Nemzetközi Visegrádi Alap*) — створений відповідно до угоди, укладеної 9 червня 2000 р., в рамках проекту Вишеградської групи з фінансової підтримки міжнародних ініціатив. Угода була укладена між Республікою Польщею, Словацькою Республікою, Чеською Республікою та Угорщиною. Резиденція Фонду знаходиться в Братиславі. Офіційна мова Фонду — англійська.

11. Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), (англ. *Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)*) — міжнародна організація, що об'єднує 34 країни світу, більшість з яких є країнами з високим доходом громадян та високим ІРЛП і розглядаються як розвинені. Договір про ОЕСР був підписаний 14 грудня 1960 в Парижі, але вступив у дію 30 вересня 1961 на базі Європейської організації економічного співробітництва з метою координації економічної політики країн-членів ОЕСР і погодженням програми допомоги країнам, що розвиваються.

Організація об'єднує 34 найбільш економічно розвинених країн світу — більшість держав Європейського Союзу, США, Австралія, Швейцарія, Норвегія, Південна Корея, Японія та інші. Штаб-квартира розміщена у Парижі (Франція)

ОЕСР також активно співпрацює з державами світу, які не є членами організації (зокрема з Україною), у рамках спеціалізованих програм, міжнародних заходів тощо.

Офіційними мовами ОЕСР є англійська і французька.

12. Середземноморський союз — міжнародна організація, яка об'єднує 43-и країни з Європи та Середземномор'я: 28 з них — держави-члени Європейського союзу і 15 країн з Північної Африки, Близького Сходу та Балкан. Вона була створена в липні 2008 року, з метою продовження Барселонського процесу. Союз має на меті зміцнення стабільності і добробуту в усьому Середземноморському регіоні.

13. Форум країн — експортерів газу (ФКЕГ) — міжнародна організація провідних виробників і експортерів природного газу, офіційно утворена 23 грудня 2008 року на нараді в Москві, коли статут організації був закріплений підписами міністрів енергетики 12 держав.^[1]

Місцем штаб-квартири Форуму обрана Доха (Катар), Генеральним секретарем Форуму країн - експортерів газу обраний кандидат від Росії Леонід Бохановський. Планується також створити виконавчу раду з управління справами ФСЕГ і секретаріат для технічного і організаційного забезпечення роботи форуму.

14. Європейський Союз (ЄС, інколи Європейська Унія, англ. *European Union*) — економічний та політичний союз держав-членів Європейських Спільнот (ЄВС, ЄОВіС, Євратом), створений згідно з Договором про Європейський Союз (Маастрихтський Трактат), підписаним в лютому 1992 року і чинним із листопада 1993 р. Сьогодні в об'єднання входять 28 європейських держав з населенням понад 505 млн людей. Загальний Валовий внутрішній продукт Європейського Союзу становить понад 18,4 трлн. \$. (1-ше місце в світі). В ЄС запроваджується єдина валюта — євро. Де-факто столицею Європейського Союзу є Брюссель.

Серед інституцій ЄС є Європейська комісія, Рада Європейського Союзу, Європейська рада, Суд Європейського Союзу, Європейський центральний банк, Європейський суд аудиторів та Європейський парламент. Парламент обирається на п'ять років громадянами Європейського Союзу. ЄС є повноправним членом Організації Об'єднаних Націй, Світової організації торгівлі та має представництва у «Великій Сімці» та «Великій двадцятці».

У 2012 році Європейський Союз отримав Нобелівську премію миру "За внесок впродовж більше шести десятиліть у просування миру і примирення, демократії та прав людини у Європі". ЄС розглядають в майбутньому потенційною наддержавою.

Лекція Міжнародні економічні договори

1. Загальна характеристика та поняття міжнародних економічних договорів.

Піж міжнародним економічним договором розуміють добровільну угоду між двома або кількома рівноправними державами чи міжнародними організаціями щодо їхніх взаємних прав і обов'язків у політичних, економічних, культурних та інших відносинах.

Міжнародний економічний договір — це, насамперед, різновид міжнародних договорів.

у Законі України «Про зовнішньоекономічну діяльність», прийнятому 16 квітня 1991 р., зовнішньоекономічний договір (контракт) розглядається як матеріально оформлена угода двох або більше суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та їх іноземних контрагентів, спрямована на встановлення, зміну або припинення їхніх взаємних прав та обов'язків у зовнішньоекономічній діяльності (ст. 1).

Розвиток міжнародних економічних відносин через укладення відповідних договорів між країнами стабілізує їхні економічні зв'язки на взаємовигідній основі.

Міжнародний економічний договір слід розглядати не лише як правову форму відповідних економічних зв'язків між різними країнами, джерело міжнародного економічного права, а й як основне джерело зобов'язань.

Важливе значення у справі регулювання укладання міжнародних економічних договорів має Закон України від 29.06.2004 р. «Про міжнародні договори України».

Серед універсальних міжнародних організацій необхідно виділити передусім Комісію ООН з права міжнародної торгівлі. У результаті діяльності цієї комісії були розроблені такі важливі міжнародно-правові акти, як Конвенція про договори міжнародної купівлі-продажу товарів, Конвенція про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу, Акт про міжнародний комерційний арбітраж та ін.

Усі ці акти мають важливе значення для регулювання міжнародних економічних відносин. Приміром, у Преамбулі Конвенції ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів, яка була прийнята у Відні (Австрія) у 1980 р., зазначено, що держави-учасниці, беручи до уваги загальні цілі резолюції 6-ї спеціальної сесії Генеральної Асамблеї ООН про встановлення Нового міжнародного економічного порядку та вважаючи, що розвиток міжнародної торгівлі на основі рівності і взаємовигоди є важливим елементом у справі сприяння розвитку дружніх відносин між державами, а також те, що прийняття однакових норм, які регулюють договори міжнародної купівлі-продажу товарів і враховують різні суспільні, економічні і правові системи, сприятиме усуненню правових бар'єрів у міжнародній торгівлі та її розвитку, підписали згадану Конвенцію. Ряд документів розроблено також і Міжнародною торговою палатою. Це Уніфіковані звичаї і практика для документарних акредитивів (редакція 1983 р.), Уніфіковані правила щодо інкасо торгівельних документів (редакція 1978 р.), Міжнародні правила щодо тлумачення торговельних термінів («Інкотермс») (редакція 1980 р.).

2. Види міжнародних економічних договорів

види договорів: 1) односторонні, двосторонні та багатосторонні; 2) оплатні й безоплатні; 3) формальні, реальні й консенсуальні. (лекція по цивільному праву «Правочини»)

Міжнародні економічні договори можна поділити на кілька видів і за їхнім змістом. Розглянемо окремі види цих договорів.

Торговельні договори (інколи вони мають ще й інші назви, а саме: «договір про торгівлю і мореплавство», «договір про торгівлю і судноплавство», «торговельна угода» тощо)

встановлюють принципи торговельно-економічних відносин між двома країнами, а також закріплюють певні норми (правила), що створюють правову базу таких відносин. У межах цих договорів вирішуються питання митного збору, торговельного мореплавства, транспорту, діяльності торговельних представництв та іншої діяльності юридичних та фізичних осіб на території відповідної держави.

Угоди про товарообіг укладаються між урядами країн. У них обумовлюються найменування (асортимент) і кількість товарів, які поставляються з однієї країни в іншу протягом відповідного періоду, інші питання.

Угоди про товарообіг тісно пов'язані з угодами про платежі, в яких визначено порядок їх здійснення.

Угоди про економічне і технічне співробітництво, як правило, мають комплексний, децю універсальний і довгостроковий характер, оскільки в їх межах здійснюється діяльність зовнішньоекономічного характеру в різних галузях економічного і промислово-технічного співробітництва. Прикладами таких угод можуть бути угоди про економічне і технічне сприяння в будівництві підприємств та інших об'єктів.

Угоди про науково-технічне співробітництво передбачають діяльність зовнішньоекономічного характеру на основі дво- і багатосторонніх договорів у конкретних галузях науки і техніки.

Довгострокові програми розвитку промислового і науково-технічного співробітництва — різновид, як правило, двосторонніх договорів, розрахованих на тривалу перспективу в окремих напрямках або галузях співробітництва.

Кредитні угоди — договори, в яких визначаються основні умови та принципи надання міждержавних кредитів.

Угоди про режим інвестицій укладаються між окремими країнами і визначають порядок усіх видів майнових цінностей, що вкладаються у відповідні підприємства, галузі економіки.

Податкові угоди спрямовані на усунення подвійного оподаткування товарів, послуг, що надаються в межах економічного та науково-технічного співробітництва.

3. Порядок укладання міжнародних економічних договорів.

До міжнародно-правових актів, що стосуються укладання міжнародних договорів між державами, а також між державами та міжнародними економічними організаціями, належать Віденська конвенція про право міжнародних договорів від 23 травня 1969 р. (вона стосується укладання лише міжнародних договорів між державами) та Віденська конвенція про право договорів між державами та міжнародними організаціями або між міжнародними організаціями від 21 травня 1986 р.

Віденська Конвенція про право міжнародних договорів від 23 травня 1969 р. регламентує широкий спектр питань, пов'язаних з укладанням, набранням чинності, застосуванням міжнародних договорів та ін. Відповідно до цієї Конвенції регулюються і питання міжнародних договорів, зокрема й економічного характеру. Названа Конвенція набрала чинності 27 січня 1980 р.

Важливим документом, що регулює міжнародні відносини в процесі укладання міжнародних договорів за участі міжнародних організацій, є *Віденська конвенція про право договорів між державами і міжнародними організаціями* від 21 березня 1986 р. Вона складається із восьми частин, в якій об'єднано 86 статей. Ця конвенція застосовується до договорів, які вкладаються між однією або кількома державами і однією або кількома міжнародними організаціями. Крім того, вона регулює договори, які укладаються між міжнародними організаціями.

Право укладання цих договорів від імені держави надається особі, яка має відповідні повноваження, або особам, які представляють свою державу і яким немає потреби мати відповідні повноваження завдяки тим функціям, які вони виконують. До них належать глави держав, глави урядів, міністри закордонних справ, представники держав у міжнародних конференціях, міжнародних організаціях, а також глави постійних представництв при міжнародній організації. Що стосується міжнародної організації, то тут, як правило, від її імені виступає особа, що має відповідні повноваження.

Як відомо, в укладенні договору беруть участь дві сторони: *оферент* (сторона, яка виступає з пропозицією укласти договір) і *акцептант* (сторона, яка повинна дати згоду на укладання договору).

Укладаючи договір про зовнішньоекономічну діяльність, слід дотримуватися встановлених законодавством вимог, інакше договори будуть недійсними. Відповідно до ст. 6 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» суб'єкти насамперед повинні бути здатними укласти такий договір. Складаючи його текст, вони мають право використовувати відомі міжнародні звичаї, рекомендації міжнародних органів та організацій.

Зовнішньоекономічний договір укладається у письмовій формі (якщо інше не передбачене законодавством або міжнародним договором України), підписує договір особа, яка має таке право згідно з посадою відповідно до установчих документів, та особа, яку уповноважено на це відповідним документом, виданим за підписом керівника.

Форма зовнішньоекономічної угоди визначається правом місця її укладання, а форма угод з приводу будівель та іншого нерухомого майна, розташованого на території України, — законами України.

Лекція Міжнародне торговельне право.

Міжнародне торговельне право має свої джерела. До них належать:

- міжнародні договори і, зокрема, міжнародні торговельні договори; міжнародні торговельні звичаї, в яких відтворена практика міжнародних торговельних відносин;
- судові прецеденти міжнародних арбітражів і судів;
- національне законодавство країни, якщо воно за згодою держав використовується для регулювання міжнародних торговельних відносин;
- міжнародно-правові акти міжнародних організацій.

Найпоширенішим і основним джерелом права в цій галузі правового регулювання є міжнародний торговельний договір.

Міжнародна торгівля здійснюється на основі принципів, які дістали своє закріплення у багатьох міжнародно-правових документах, і насамперед у документах Конференції ООН з торгівлі і розвитку (Заключний акт від 15 червня 1964 р.).

Система загальних основних принципів міжнародної торгівлі включає 14 таких принципів:

- 1) торговельні відносини будуються на основі поваги до принципу суверенної рівності, самовизначення народів і невтручання у внутрішні справи інших держав;
- 2) недопущення дискримінації, яка може бути пов'язана з належністю держав до різних соціально-економічних систем;
- 3) кожна країна має суверенне право на вільну торгівлю з іншими країнами;
- 4) економічний розвиток і соціальний прогрес мають стати загальною справою усього міжнародного співробітництва, сприяти зміцненню мирних відносин між країнами;
- 5) національна і міжнародна економічна політика має бути спрямована на досягнення міжнародного поділу праці відповідно до потреб та інтересів країн, що розвиваються, і світу в цілому;
- 6) міжнародна торгівля має регулюватися правилами, які сприяють економічному і соціальному прогресу;
- 7) розширення і всебічний розвиток міжнародної торгівлі залежить від можливості доступу на ринки і вигідності цін на сировинні товари, що експортуються;
- 8) міжнародна торгівля має бути взаємовигідною і вестися в режимі найбільшого сприяння, в її межах не мають застосовуватися дії, які завдають шкоди торговельним інтересам інших країн;
- 9) розвинуті країни, які беруть участь у регіональних економічних угрупованнях, повинні робити все від них залежне, щоб не завдавати шкоди і негативно не впливати на розширення їх імпорту з третіх країн, особливо країн, що розвиваються;
- 10) міжнародна торгівля має сприяти розвитку регіональних економічних угруповань, інтеграції та інших форм економічного співробітництва між країнами, що розвиваються;
- 11) міжнародні установи і країни, що розвиваються, мають забезпечити збільшення припливу міжнародної фінансової, технічної та економічної допомоги для підтримки через поповнення експортної виручки країн, що розвиваються, їхніх зусиль для прискорення свого економічного зростання;
- 12) значна частина коштів, які вивільнюються внаслідок роззброєння, повинна спрямовуватися на економічний розвиток країн, що розвиваються;
- 13) державам, які не мають виходу до моря, необхідно надати максимум можливостей, які б дали їм змогу подолати вплив внутрішньоконтинентального положення на їхню торгівлю;
- 14) повна деколонізація відповідно до Декларації ООН про надання незалежності колоніальним країнам і народам є необхідною умовою економічного розвитку і здійснення суверенних прав країн на природні багатства.

Торговельні договори укладаються як на двосторонній, так і на багатосторонній основі. Міжнародні торговельні договори бувають різні як за змістом, так і за назвою. Серед них передусім слід виділити такі.

Договори про торгівлю і мореплавство укладаються, як правило, від імені держав на тривалі строки (п'ять і більше років) і закріплюють основні умови здійснення міжнародних торговельних відносин.

Угоди про торговельні відносини (торговельні угоди) укладаються між урядами країн, які домовляються про встановлення міжнародних торговельних відносин на основі договору про торгівлю і мореплавство. Вони розвивають і конкретизують положення цього договору, визначаючи обов'язки кожної зі сторін.

Угоди в галузі морського судноплавства підписуються на основі торговельних угод.

Угоди про товарообіг і платежі визначають не лише асортимент товарів, що взаємно поставляються, строки та умови поставки, а й порядок розрахунків за них.

Клірингові угоди передбачають порядок розрахунків через залік зустрічних вимог. Відповідно до цих угод платежі валютою проводяться лише на суму різниць у товарних поставках і наданих послугах. До таких угод можна також віднести платіжні угоди і платіжно-клірингові угоди.

Торговельні конвенції як угоди визначають зміст відносин між державами з вузьких спеціальних питань у галузі торгівлі (наприклад, митна конвенція).

Протоколи — це угоди з якого-небудь конкретного питання в галузі зовнішньої торгівлі. Вони використовуються також і для роз'яснення умов договору або угоди.

4. Порядок укладення договору міжнародної купівлі-продажу товарів

Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів визначає порядок їх укладення (частина II, ст. 14—24).

Відповідно до цієї Конвенції пропозиція про укладення договору, яка адресована одному або кільком особам, є офертою. У ній вказується товар, його кількість і ціна. Оферта набирає чинності, коли вона отримана адресатом. Доки договір не укладений, оферта може бути відкликана оферентом, але за умови, якщо повідомлення про її відклик буде отримано адресатом оферти до відправки акцепту.

Проте оферта не може бути відкликана у деяких випадках, коли, наприклад, в оферті вказується через встановлення певного строку для акцепту або іншим способом, що вона не може бути відкликана. Оферта, яку неможливо відкликати, втрачає свою силу після отримання оферентом повідомлення про її відхилення. Заява або інша поведінка адресата оферти, що свідчить про згоду з офертою, є акцептом. Слід підкреслити, що мовчання або бездіяльність з боку акцептанта не слід розглядати як акцепт, його згоду.

Акцепт оферти набуває чинності в момент його отримання оферентом. Акцепт не має сили, коли оферент не дістав згоди у встановлений ним строк, а якщо строк не встановлено, то в розумний строк, беручи при цьому до уваги обставини угоди, швидкість засобів зв'язку. Усна оферта може бути акцептована негайно, якщо із обставин не випливає інше.

Якщо на оферту прийшла відповідь з доповненнями, обмеженнями або змінами, то її слід розглядати як пропозицію зустрічної оферти. Проте відповідь на оферту, яка має розглядатись як акцепт, але містить додаткові або відмітні умови, що суттєво не змінюють умов оферти, є акцептом, якщо оферент без затримки не заперечить усно проти цих розбіжностей або не надішле повідомлення про це. Якщо він цього не зробить, то умовами договору будуть умови оферти зі змінами, які викладені в акцепті. Додаткові умови щодо ціни, платежів, якості і кількості товарів, місця і строків поставки, обсягу відповідальності однієї зі сторін перед іншою або розгляду спорів є такими, які суттєво змінюють умови оферти.

Слід звернути увагу на те, що перебіг строку для акцепта, встановленого оферентом у телеграмі або листі, розпочинається з моменту подання телеграми для відправки або з дати, яка вказана в листі, або, якщо така дата не вказана, з дати, що зазначена на конверті. Перебіг строку для акцепта, встановленого оферентом по телефону, телетайпу або за допомогою інших засобів швидкого зв'язку, розпочинається з моменту отримання оферти її адресатом.

Акцепт може бути скасований, якщо повідомлення про скасування одержано оферентом раніше того моменту або в той момент, коли акцепт повинен був би набути чинності. Договір вважається укладеним у момент, коли акцепт оферти набирає чинності.

Лекція Міжнародні економічні договори

Відповідно до ст. 9 цього Закону ратифікація міжнародних договорів України здійснюється прийняттям закону про ратифікацію, невід'ємною частиною якого є текст міжнародного договору. На підставі підписаного та офіційно оприлюдненого Президентом України закону Голова Верховної Ради України підписує ратифікаційну грамоту, яка засвідчується підписом міністра закордонних справ України, якщо договором передбачено обмін такими грамотами.

Як свідчить зміст Закону, ратифікації підлягають найбільш важливі міжнародні договори України:

- а) політичні (про дружбу, взаємну допомогу і співпрацю, про нейтралітет), територіальні, мирні;
- б) договори, що стосуються прав, свобод та обов'язків людини і громадянина;

- в) загальноекономічні (про економічне та науково-технічне співробітництво); з загальних фінансових питань, з питань одержання Україною від іноземних держав і міжнародних фінансових організацій позик, надання Україною позик і економічної допомоги іноземним державам та міжнародним організаціям;
- г) про участь у міждержавних союзах та інших міждержавних об'єднаннях (організаціях), системах колективної безпеки;
- д) про військову допомогу та стосовно направлення контингенту Збройних Сил України до іншої країни чи допуску збройних сил іноземних держав на територію України;
- е) про історичне та культурне надбання народу України;
- є) договори, виконання яких обумовлює зміну чинних чи ухвалення нових законів України;
- ж) інші міжнародні договори, ратифікація яких передбачена законом чи самим міжнародним договором.

Отже, загальноекономічні міжнародні договори, договори про участь у міждержавних об'єднаннях (організаціях), зокрема і в міжнародних економічних організаціях, є предметом ратифікації.

Пропозиції щодо ратифікації міжнародного договору України (згідно зі ст. 9) подаються Міністерством закордонних справ України протягом шести місяців з дня його підписання:

- а) стосовно міждержавних договорів — Президентові України;
- б) стосовно міждержавних договорів — Кабінету Міністрів України.

Пропозиції щодо ратифікації міжнародного договору України включають такі документи:

- а) подання Президентові України або Кабінету Міністрів України;
 - б) проект подання Верховній Раді України, в якому визначається кандидатура доповідача законопроекту на пленарному засіданні Верховної Ради України;
 - в) проект закону про ратифікацію міжнародного договору України;
 - г) текст міжнародного договору українською мовою та мовою оригіналу;
 - д) довідку про погодження проекту закону заінтересованими міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади;
 - е) супровідну записку, в якій обґрунтовується доцільність укладення міжнародного договору України;
 - є) фінансово-економічне обґрунтування та (у разі подання пропозицій щодо ратифікації міжнародного договору України, реалізація якого потребує матеріальних чи інших витрат за рахунок Державного бюджету України, бюджету Автономної Республіки Крим чи місцевих бюджетів) пропозиції щодо покриття витрат відповідних бюджетів;
 - ж) порівняльну таблицю — в разі подання пропозицій щодо ратифікації міжнародного договору України, виконання якого потребує прийняття нових або внесення змін до чинних законів України або яким вносяться зміни до іншого міжнародного договору України;
- з) електронні версії текстів документів.

Підготовка пропозицій щодо ратифікації міжнародних договорів України здійснюється міністерством, іншим центральним органом виконавчої влади, визначеним відповідальним за укладання міжнародного договору України. Міністерство або інший центральний орган виконавчої влади готує пропозиції щодо ратифікації міжнародного договору України і подає їх Міністерству закордонних справ України протягом двох місяців з дня його підписання. Міністерство закордонних справ України подає зазначені пропозиції Президентові України або Кабінету Міністрів України.

Президент України або Кабінет Міністрів України розглядають пропозиції щодо ратифікації міжнародного договору України і приймають рішення про внесення на розгляд Верховної Ради України в порядку законодавчої ініціативи проекту закону про ратифікацію міжнародного договору України.

Якщо на ратифікацію подається міжнародний договір, виконання якого потребує прийняття нових або внесення змін до чинних законів України, проекти таких законів подаються на розгляд Верховній Раді України разом з проектом закону про ратифікацію і приймаються одночасно.

Державні органи на вимогу Верховної Ради України або її комітетів надають додаткову інформацію, що стосується проекту закону про ратифікацію міжнародного договору України.

Верховна Рада України розглядає внесений Президентом України або Кабінетом Міністрів України проект закону про ратифікацію міжнародного договору і приймає відповідне рішення.

Закон визначає порядок вирішення питань, пов'язаних із затвердженням міжнародних договорів України, які не потребують ратифікації. Воно здійснюється Президентом України відповідно до ст. 12 Закону у формі указу і поширюється на міждержавні договори та міждержавні договори, якщо такі договори встановлюють інші правила, ніж ті, що містяться в актах Президента України.

Пропозиції щодо затвердження міжнародних договорів подаються Міністерством закордонних справ України Президентові України або Кабінету Міністрів України.

Щодо затвердження міжнародних договорів України міжвідомчого характеру, то воно провадиться в порядку, що визначається Урядом України.

Україна, як і будь-яка інша держава, може прийняти рішення про приєднання до міжнародних договорів або їх прийняття. Таке рішення ухвалюється згідно зі ст. 13:

а) щодо договорів, які потребують ратифікації, — у формі закону України про приєднання до міжнародного договору або закону України про прийняття міжнародного договору, невід'ємною частиною яких є текст міжнародного договору;

б) щодо міждержавних договорів, які не потребують ратифікації, — Президентом України у формі указу;

в) щодо міжурядових договорів, які не підлягають ратифікації, — Кабінетом Міністрів України у формі постанови.

Рішення про приєднання до міжнародних договорів міжвідомчого характеру або їх прийняття ухвалюються в порядку, що визначається Урядом України.

Забезпечення дотримання і виконання зобов'язань (згідно зі ст. 16), взятих за міжнародними договорами України, здійснюють міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, інші органи державної влади, до відання яких віднесені питання, що регулюються міжнародними договорами України. Державні органи контролюють здійснення прав, які випливають з договорів для України, і за виконанням іншими сторонами міжнародних договорів України їхніх зобов'язань.

Загальний нагляд за виконанням міжнародних договорів України (ст. 17) та іншими їх сторонами здійснює Міністерство закордонних справ України.

Якщо були виявлені порушення зобов'язань за міжнародним договором України іншими його сторонами (ст. 18), Міністерство закордонних справ України вносить пропозиції про вжиття необхідних заходів Президентові України або Уряду України відповідно до норм міжнародного права. Інші міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, Рада міністрів Автономної Республіки Крим вносять відповідні пропозиції через Міністерство закордонних справ України.

У разі суттєвого порушення міжнародного договору України іншими сторонами, якщо виконання договору може зашкодити національним інтересам України, дію такого договору може бути припинено або зупинено.

Згідно зі ст. 24 щодо припинення та зупинення дії міжнародних договорів України пропозиції вносяться Міністерством закордонних справ України, іншими міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади відповідно до порядку, встановленого Законом України «Про міжнародні договори України». Припинення та зупинення дії міжнародного договору України здійснюються:

а) щодо договору, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, — у формі закону України;

б) щодо міждержавних договорів, які не потребували надання згоди на їх обов'язковість Верховною Радою України, та міжурядових договорів, затверджених Президентом України, — у формі указу Президента України;

в) щодо міжурядових договорів, які не потребували надання згоди на їх обов'язковість Верховною Радою України або затвердження Президентом України, а також щодо міжвідомчих договорів, затверджених Кабінетом Міністрів України, — у формі постанови Кабінету Міністрів України.

Припинення та зупинення дії міжвідомчих договорів здійснюється в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Припинення дії міжнародного договору України (ст. 25) звільняє Україну від будь-якого зобов'язання щодо виконання договору і не впливає на права, зобов'язання чи правове становище України, що виникли в результаті виконання договору до припинення його дії.

Зупинення дії міжнародного договору України за умов, якщо договір не передбачає іншого чи за відсутності іншої домовленості з іншими його сторонами, звільняє Україну від зобов'язання виконувати його протягом періоду зупинення дії договору з тими його сторонами, з якими зупинено дію договору, і не впливає стосовно іншого на встановлені договором правові відносини України з іншими його сторонами.

У період зупинення дії міжнародного договору Україна утримується від дій, які могли б перешкодити поновленню дії договору.

Відповідно до ст. 26 офіційні повідомлення про припинення або зупинення дії міжнародних договорів України публікуються українською мовою в «Зібранні діючих міжнародних договорів України» та інших офіційних друкованих виданнях України. Міністерство закордонних справ України повідомляє інші сторони про припинення або зупинення дії міжнародного договору України та інформує про це Верховну Раду України.

Верховна Рада України також здійснює парламентський контроль за виконанням Закону України «Про міжнародні договори України» та міжнародних договорів України в такій формі:

а) заслуховує звіти Кабінету Міністрів України, Міністерства закордонних справ України, інших міністерств та центральних органів виконавчої влади про стан виконання цього Закону та відповідних міжнародних договорів України;

б) проводить парламентські слухання з цих питань;

в) через Рахункову палату — за використання коштів Державного бюджету України, пов'язаним з виконанням цього Закону та міжнародних договорів України;
г) через уповноваженого Верховної Ради України з прав людини — за дотриманням конституційних прав і свобод людини і громадянина під час виконання цього Закону та міжнародних договорів України.
Отже, Закон України «Про міжнародні договори України» від 26 грудня 2002 р. є важливим нормативним інструментом, регулювання відносин за участі України, пов'язаних з укладанням та виконанням міжнародних договорів, зокрема і міжнародних економічних договорів.

Лекція : Засоби регулювання міжнародної торгівлі

многостороннее межправительственное соглашение о снижении ограничений в международной торговле, заключенное ведущими торговыми странами мира. После переговоров между 23 государствами в 1947 в Женеве соглашение вступило в силу 1 января 1948. К 1994 году 111 государств были полными членами ГАТТ и 22 страны - ассоциированными членами. ГАТТ было заменено Всемирной торговой организацией (ВТО) 1 января 1995.

1. Тарифні засоби регулювання міжнародної торгівлі.
2. Нетарифні засоби регулювання міжнародної торгівлі.

1. До дозволених засобів регулювання міжнародної торгівлі належать мита, податки та інші збори і їх прийнято позначати як *тарифні засоби регулювання*.

«**МИТО**» (*customs duty*) означає певну суму грошей, яка сплачується на користь суверена за дозвіл на перетинання його державних кордонів.

встановлення мита має на меті створення для товарів, що перетинають кордон, менш вигідних умов доступу або на внутрішній, або на зовнішній ринок завдяки необхідності включення до ціни товарів вартості тарифу. При цьому, як зазначається, загальним результатом тарифу є втрата економічної ефективності з боку виробника і споживача. Споживач втрачає можливість придбати товари, які він міг би купити за відсутності тарифу, а виробник перевиробляє неефективний товар

Мито класифікується за наступними ознаками:

- за способом нарахування;
- за ступенем заохочення імпорту;
- за принципом обмеження імпорту.

Виходячи із *способу нарахування*, в Україні застосовуються наступні види мита: адвалерне; специфічне; комбіноване.

Згідно з діючим законодавством в Україні застосовуються такі види ввізного мита:

- *адвалерне*, що нараховується у відсотках до митної вартості товарів та інших предметів, які обкладаються митом;

$$M = MB \times C_m : 100\% \quad (1)$$

- *специфічне*, що нараховується у встановленому грошовому розмірі на одиницю товарів та інших предметів, які обкладаються митом;

$$M = K \times C_m \quad (2)$$

- *комбіноване*, що поєднує обидва ці види митного обкладення.

Виходячи із *ступеню заохочення імпорту*, ввізні мита диференціюються за наступними видами: преференційні; пільгові; повні.

Преференційне мито встановлюється державою для створення особливо сприятливого режиму для однієї або декількох держав при ввозі всіх або окремих груп імпортованих товарів. Преференційне мито встановлюється на основі взаємності або одностороннього порядку, але без поширення принципу найбільшої сприятливості на треті країни. Широко використовується країнами з розвинутою ринковою економікою.

В Україні преференційні ставки ввізного мита застосовуються до товарів та інших предметів, що походять із країн, які входять з нашою державою в митні союзи або створюють з нею спеціальні митні зони, і при встановленні будь-якого спеціального преференційного митного режиму згідно міжнародним угодам за участю України. В діючий час в Україні

преференційне мито не застосовується з причини відсутності вищеназваних умов встановлення даного виду мита.

Пільгове мито – це мито, яке створює режим найбільшої сприятливості до імпорту товарів із країн та економічних союзів, з якими Україна уклала угоди про вільну торгівлю чи торгово-економічні угоди з наданням режиму найбільшої сприятливості або національного режиму. Таким чином іноземні суб'єкти господарської діяльності цих країн або союзів мають пільги по миту.

В теперішній час діє перелік країн, з якими Україна уклала угоди про вільну торгівлю і торгово-економічні угоди з наданням режиму найбільшої сприятливості або національного режиму.

Повне мито – це мито, яке застосовується до всіх товарів та інших предметів, що ввозяться на митну територію України (за винятком тих, по яких застосовуються преференційні та пільгові мита). Ставки повного ввізного та вивізного мита диференційовані і визначені Єдиними митним тарифом України.

Виходячи із *принципу обмеження експорту (імпорту)* в окремих випадках при ввозі (вивозі) на митну територію України незалежно від інших видів мита можуть застосовуватися наступні види: спеціальне, антидемпінгове, компенсаційне мито.

Спеціальне мито – це вид мита, рівень ставок якого встановлюється на більш високому рівні в порівнянні із звичайними в якості захисного заходу внутрішнього ринку країни від надмірного імпорту.

Спеціальне мито застосовується:

- як засіб захисту українських виробників;
- як засіб захисту національного товаровиробника у разі, коли товари ввозяться на митну територію України в обсягах та (або) за таких умов, що заподіюють значну шкоду або створюють загрозу заподіяння значної шкоди національному товаровиробнику;
- як запобіжний засіб щодо учасників зовнішньоекономічної діяльності, які порушують національні інтереси у сфері зовнішньоекономічної діяльності;
- як заходи у відповідь на дискримінаційні та (або) недружні дії інших держав, митних союзів та економічних угруповань, які обмежують здійснення законних прав та інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та (або) ущемляють інтереси України.

При цьому ставки спеціального мита встановлюються в кожному випадку окремо.

Антидемпінгове мито – це вид мита, що забезпечує захист внутрішнього ринку країни від ввозу товарів за демпінговими цінами.

Даний вид мита застосовується:

- у випадку ввозу на митну територію України товарів за цінами суттєво більш низькими, ніж їх конкуруюча ціна в країні експорту на момент цього експорту, якщо такий ввіз наносить або загрожує нанести збитки вітчизняним виробникам подібних або безпосередньо конкуруючих товарів чи перешкоджає організації або розширенню виробництва подібних товарів в Україні;
- у випадку вивозу за межі митної території України товарів за ціною суттєво більш низькою чим ціни інших експортерів подібних або безпосередньо конкуруючих товарів в момент цього вивозу, якщо такий вивіз наносить або загрожує нанести збитки загальнодержавним інтересам України.

Ставка антидемпінгового мита не може перевищувати різниці між конкурентною оптовою ціною об'єкта демпінгу в країні експорту в момент цього експорту і заявленою ціною при його ввозі на митну територію України або різниці між ціною об'єкта демпінгу із України і середньої ціни українського експорту подібних або безпосередньо конкуруючих товарів в той же період часу.

Компенсаційне мито – це мито, що стягується понад звичайного ввізного мита. Компенсаційне мито застосовується з метою зниження конкурентоспроможності імпортованих товарів на внутрішньому ринку і тим самим відіграють протекціоністську роль. Ставка компенсаційного мита залежить від розміру субсидій і тому може значно перебільшувати ставку ввізного мита на той же товар.

В Україні компенсаційне мито застосовується у випадках:

- ввозу на митну територію України товару, при виробництві або експорті яких прямо або посередньо використовувалася субсидія, якщо такий ввіз наносить або загрожує нанести збитки вітчизняним виробникам подібних або безпосередньо конкуруючих товарів чи перешкоджає організації та розширенню виробництва подібних товарів в Україні;
- вивозу за межі митної території України товарів, для виробництва, переробки, продажу, транспортування, експорту або споживання яких прямо або посередньо використовувалася субсидія, якщо такий ввіз наносить або загрожує нанести збитки державним інтересам України.

Ставка компенсаційного мита не може перевищувати встановленого розміру субсидії.

Особливі види мита справляються не підставі рішень про застосування антидемпінгових, компенсаційних або спеціальних заходів, вжитих відповідно до законодавства України. У випадку, якщо імпорт товару є об'єктом антидемпінгових, компенсаційних або спеціальних заходів, преференції не встановлюються або зупиняються чи припиняються органом, який їх установив.

«інші заходи». Зазначається, що товари, які ввозяться на відповідний національний ринок, поряд з митами чи за їх відсутності, нерідко обкладаються на митному кордоні зрівнювальними або прикордонними податками (імпортні податки, збори, портові збори тощо), а також різноманітними податками та зборами в середині країни (акцизи, ПДВ, змінні імпортні збори тощо)¹. Щодо них у ст. III ГАТТ зазначено, що товари, які походять з території будь-якої сторони, імпортовані на територію будь-якої іншої сторони, не повинні підпадати, прямо чи опосередковано, під внутрішні податки та інші внутрішні збори будь-якого роду, які перевищують податки та збори, що прямо чи опосередковано застосовуються до аналогічних вітчизняних товарів. Більше того, жодна сторона не повинна будь-яким іншим чином застосовувати внутрішні податки чи інші внутрішні збори до імпортованих чи вітчизняних товарів у такий спосіб, щоб створювати захист для вітчизняного виробництва.

За таких умов залишається лише одне визначення даного поняття: ним охоплюються всі заходи, які не підпадають під тлумачення «мита» та «митних формальностей».

Зміст семінарських занять

Змістовий модуль 1

Семінарське заняття 1

Тема: Поняття та джерела міжнародного економічного права

1. Поняття міжнародного економічного права. Предмет регулювання міжнародного економічного права.
2. Загальна характеристика суб'єктів.
3. Система міжнародного економічного права як науки та підгалузі міжнародного права.
4. Поняття і види джерел міжнародного економічного права.
5. Особливості укладання міжнародних економічних договорів згідно з законодавством України.

Методичні вказівки

Ключові терміни та поняття: міжнародні економічні відносини, історичний розвиток міжнародного економічного права, міжнародний економічний договір, норми “м'якого права” (“softlaw”), принципи міжнародного економічного права, міжнародна економічна безпека.

Особливу увагу слід звернути на такі питання:

- зміст і значення міжнародних економічних відносин для розвитку країни;
- наукові концепції міжнародного економічного права;
- співвідношення міжнародного економічного права та внутрішньодержавного права;
- поняття і види актів міжнародних організацій;
- загальна характеристика актів ЮНКТАД, ЮНІСТРАЛ, ВТО;
- Кодекси поведінки як джерело міжнародного економічного права;
- основні якості принципу міжнародного економічного права;
- спеціальні принципи міжнародного економічного права;
- нормативне закріплення принципів міжнародного економічного права.

Семінарське заняття 2

Тема: Суб'єкти міжнародного економічного права. Економічна інтеграція держав і міжнародне економічне право

1. Держава як основний суб'єкт міжнародного економічного права.
2. Поняття, правовий статус та види міжнародних економічних організацій
3. Поняття і види ТНК. Роль ТНК у міжнародних економічних відносинах.
4. Поняття та організаційно-правові форми інтеграційних об'єднань.

Методичні вказівки

Ключові терміни та поняття: імунітет держави, міжнародна економічна організація, міжнародні інтеграційні об'єднання, внутрішньо інтеграційні режими, засновницькі договори ЄС, тарифне регулювання, інтеграційні процеси, режим найбільшого сприяння, Європейський економічний простір.

Особливу увагу слід звернути на такі питання:

- поняття державного суверенітету;
- поняття імунітету держави в міжнародному економічному праві;
- міжнародні інтеграційні об'єднання: ЄС, НАФТА, ЛАІ;
- роль ТНК у міжнародних економічних відносинах;
- європейський економічний простір;
- економічні засади Європейських співтовариств;
- диференційований режим імпорту в ЄС;
- інших регіональних інтеграційних об'єднань держав: НАФТА, ЛАІ, МЕРКОСУР, КАРИКОМ, АСЕАН.

Семінарське заняття 3

Тема: Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

1. Характеристика основних нормативних актів України, що стосуються регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
2. Загальна характеристика міжнародних договорів України у сфері міжнародних економічних відносин.
3. Органи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
4. Валютне регулювання торгівлі в Україні.
5. Участь України в міжнародних економічних організаціях та економічних інтеграційних об'єднаннях.

Методичні вказівки

Ключові терміни та поняття: зовнішньоекономічна діяльність, національний режим, міжнародний договір, митно-тарифне регулювання, регулювання торгівлі.

Особливу увагу слід звернути на такі питання:

- значення правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності;
- встановлення національного режиму та режиму найбільшого сприяння на території України;
- міжнародні договори України у сфері міжнародних економічних відносин;
- державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності;
- валютне регулювання торгівлі;
- митно-тарифне регулювання зовнішньої торгівлі;
- участь України в міжнародних економічних організаціях.

Семінарське заняття 4

Тема: Міжнародне інвестиційне право та міжнародно-правове регулювання науково-технічного співробітництва

1. Поняття міжнародного інвестиційного права. Поняття капіталовкладень та інвестицій. Об'єкт і предмет регулювання міжнародного інвестиційного права.
2. Суб'єкти та джерела міжнародного інвестиційного права.
3. Правовий режим приймання та захисту інвестицій, встановлений Україною та іншими країнами. Гарантії інвестицій за внутрішнім правом.
4. Поняття міжнародного науково-технічного співробітництва.
5. Співробітництво держав в рамках міжнародних договорів і угод про науково-технічне співробітництво і партнерство.

Методичні вказівки

Ключові терміни та поняття: капіталовкладення та інвестиції, ринок інвестицій, транскордонний рух, системи захисту інвестицій, науково-технічне співробітництво, регіональні програми, форми організації співробітництва, координація, кооперація, асоціація, гармонізація, регіональна інтеграція.

Особливу увагу слід звернути на такі питання:

- поняття капіталовкладень та інвестицій;
- ринок інвестицій;
- суб'єкти міжнародного інвестиційного права;
- міжнародних інвестиційних договорів;
- багатостороннього агентства з гарантії інвестицій (МАГІ);
- “Кодекси поведінки” для інвестиційної сфери;
- форми організації співробітництва в галузі науки і техніки;
- форми передачі наукових досягнень;
- співробітництво держав в рамках міжнародних договорів в галузі науки і техніки.

Зміст самостійної роботи бакалаврів

Самостійна робота бакалавра є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом і виконується в поза аудиторний час, передбачений тематичним планом навчальної дисципліни.

Під час вивчення навчальної дисципліни бакалаври повинні навчитися самостійно мислити, поглиблювати засвоєні теоретичні знання, опанувати практичні навички прийняття правових рішень. Відповіді на питання повинні бути законспектовані, їх виклад має бути стислим і чітким, обов'язковими є посилання на використані джерела.

Форма контролю самостійної роботи – перевірка конспекту або обговорення на семінарському занятті. Питання, відведені для самостійної роботи, виносяться на поточний, модульний і підсумковий семестровий контроль.

З метою самостійного визначення рівня засвоєння теоретичного матеріалу бакалаврам пропонуються питання для самоконтролю набутих знань.

Змістовий модуль 1

Тема: Поняття та джерела міжнародного економічного права

1. Поняття міжнародного економічного права. Його місце в системі міжнародного публічного права.
2. Загальна характеристика суб'єктів. Предмет регулювання міжнародного економічного права.
3. Система міжнародного економічного права як науки та підгалузі міжнародного права.
4. Поняття і види джерел міжнародного економічного права.
5. Особливості укладання міжнародних економічних договорів згідно з законодавством України.
6. Принципи міжнародного права як джерело міжнародного економічного права. Загальна характеристика основних принципів міжнародного економічного права.

Питання для самоконтролю

1. Поняття та зміст міжнародного економічного права.
2. Якими ознаками характеризуються суб'єкти міжнародного економічного права?
3. Що собою являє предмет регулювання міжнародного економічного права?
4. Що розуміють під поняттям Система міжнародного економічного права?
5. Які види джерел міжнародного економічного права?
6. Які особливості укладання міжнародних економічних договорів згідно з законодавством України?
7. Які принципи міжнародного права є джерелом міжнародного економічного права?

Тема: Суб'єкти міжнародного економічного права. Економічна інтеграція держав і міжнародне економічне право

1. Держава як основний суб'єкт міжнародного економічного права.
2. Поняття, правовий статус та види міжнародних економічних організацій як суб'єкта міжнародного економічного права.
3. Поняття і види ТНК. Роль ТНК у міжнародних економічних відносинах.
4. Поняття та організаційно-правові форми інтеграційних об'єднань.
5. Європейський економічний простір. Економічні засади Європейських співтовариств.

Питання для самоконтролю

1. Якими ознаками характеризуються суб'єкти міжнародного економічного права?
2. Що розуміють під поняттям правовий статус міжнародних економічних організацій?
3. Які існують види міжнародних економічних організацій?
4. Що розуміють під поняттям організаційно-правові форми інтеграційних об'єднань.
5. Що означає європейський економічний простір?
6. Що розуміють під економічними засадами Європейських співтовариств.
7. Як співвідносяться між собою поняття "Право ЄС" та "Європейське право"?

Тема: Врегулювання спорів у міжнародних економічних відносинах

1. Поняття міжнародного спору. Специфіка вирішення міжнародних економічних спорів.
2. Загальна характеристика засобів вирішення спорів, що виникають у міжнародних економічних відносинах.
3. Міжнародний комерційний арбітраж.
4. Врегулювання спорів у межах ЄС.
5. Врегулювання спорів у межах ВТО. Етапи врегулювання спорів в ВТО.

Питання для самоконтролю

1. Якими ознаками характеризується наявність міжнародного спору ?
2. Які існують засоби вирішення спорів у міжнародних економічних відносинах?
3. Який порядок проведення дипломатичних переговорів як одного із засобів вирішення міжнародних економічних спорів?
4. Посередництво та добрі послуги.
5. Узгоджувальні комісії як засіб вирішення спорів.
6. Який порядок звернення до міжнародного комерційного арбітражу?
7. Яка особливість вирішення спорів у межах ЄС?
8. Етапи врегулювання спорів в ВТО.

Тема: Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

1. Характеристика основних нормативних актів України, що стосуються регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
2. Загальна характеристика міжнародних договорів України у сфері міжнародних економічних відносин.
3. Органи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
4. Валютне регулювання торгівлі в Україні.
5. Участь України в міжнародних економічних організаціях та економічних інтеграційних об'єднаннях.

Питання для самоконтролю

1. Яке значення правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності?
2. Який порядок встановлення національного режиму та режиму найбільшого сприяння на території України?
3. Які основні нормативні акти України, що стосуються регулювання зовнішньоекономічної діяльності?
4. Які існують міжнародні договори України у сфері міжнародних економічних відносин?
5. Які органи займаються державним регулюванням зовнішньоекономічної діяльності?
6. У чому полягають особливості митно-тарифного регулювання зовнішньої торгівлі в Україні?

Тема: Міжнародне торговельне та фінансове право

1. Поняття та загальна характеристика джерел міжнародного торговельного права.
2. Принципи міжнародного торговельного права.
3. Поняття тарифних і нетарифних заходів регулювання міжнародної торгівлі та їх завдання.
4. Регулювання експорту та імпорту в Україні.
5. Поняття міжнародного фінансового права. Співвідношення понять “міжнародне фінансове право” і “міжнародне валютне право”.
6. Джерела міжнародного фінансового права.
7. Поняття і будова платіжного балансу країни. Структура платіжного балансу за чинними стандартами МВФ.
8. Поняття валютних цінностей. Поняття та види валюти. Валютний контроль і валютні обмеження в законодавстві України.

Питання для самоконтролю

1. Які ознаки міжнародного торговельного права?
2. Які джерела міжнародного торговельного права?
3. Які особливості міжнародних торговельних договорів?
4. У чому суть принципу найбільшого сприяння в міжнародній торговельній системі?

5. Поняття тарифних і нетарифних заходів регулювання міжнародної торгівлі та їх завдання.
6. Яка стратегія СОТ у сфері митного регулювання міжнародної торгівлі?
7. У чому полягають особливості регулювання експорту та імпорту в Україні?
8. Що розуміють під поняттям міжнародне фінансове право?
9. Які діють основні міжнародно-правові акти у сфері міжнародного фінансового права?
10. У чому полягає сутність валютної інтеграції?
11. Які умови виникнення Європейського валютного союзу і порядок введення єдиної європейської валюти (євро)?
12. Яке юридичне визначення конвертованості валюти?

Тема: Міжнародне інвестиційне право та міжнародно-правове регулювання науково-технічного співробітництва

1. Поняття міжнародного інвестиційного права. Поняття капіталовкладень та інвестицій.
2. Об'єкт і предмет регулювання міжнародного інвестиційного права.
3. Суб'єкти міжнародного інвестиційного права.
4. Джерела міжнародного інвестиційного права.
5. Правовий режим приймання та захисту інвестицій, встановлений Україною та іншими країнами. Гарантії інвестицій за внутрішнім правом.
6. Поняття міжнародного науково-технічного співробітництва.
7. Джерела науково-технічного співробітництва. Протоколи, програми й угоди в галузі науки і техніки.
8. Співробітництво держав в рамках міжнародних договорів і угод про науково-технічне співробітництво і партнерство.

Питання для самоконтролю

1. Що розуміють під поняттям міжнародне інвестиційне право?
2. У чому суть багатостороннього регулювання транскордонного руху інвестицій?
3. Які джерела міжнародного інвестиційного права?
4. У чому полягають завдання та функції Багатостороннього агентства з гарантій інвестицій (МАГІ)?
5. Які існують регіональні системи захисту інвестицій?
6. Який правовий режим приймання та захисту інвестицій, встановлений Україною та іншими країнами?
7. Яка система науково-технічного співробітництва?
8. Які існують регіональні програми в галузі науково-технічного співробітництва?
9. У чому полягають спеціальні принципи науково-технічного співробітництва?
10. Який вплив міжнародних універсальних і регіональних організацій на розвиток співробітництва між країнами у сфері науки і техніки?

Питання для заліку/ екзамену

Питання для контролю

1. Поняття міжнародного економічного права.
2. Предмет регулювання міжнародного економічного права.
3. Загальна характеристика суб'єктів міжнародного економічного права.
4. Система міжнародного економічного права як науки та підгалузі міжнародного права.
5. Поняття і види джерел міжнародного економічного права.
6. Особливості укладання міжнародних економічних договорів згідно з законодавством України.
7. Держава як основний суб'єкт міжнародного економічного права.
8. Поняття, правовий статус та види міжнародних економічних організацій
9. Поняття і види ТНК. Роль ТНК у міжнародних економічних відносинах.
10. Поняття та організаційно-правові форми інтеграційних об'єднань.
11. Характеристика основних нормативних актів України, що стосуються регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
12. Загальна характеристика міжнародних договорів України у сфері міжнародних економічних відносин.
13. Органи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
14. Валютне регулювання торгівлі в Україні.
15. Участь України в міжнародних економічних організаціях та економічних інтеграційних об'єднаннях.
16. Поняття міжнародного інвестиційного права. Поняття капіталовкладень та інвестицій. Об'єкт і предмет регулювання міжнародного інвестиційного права.
17. Суб'єкти та джерела міжнародного інвестиційного права.
18. Правовий режим приймання та захисту інвестицій, встановлений Україною та іншими країнами. Гарантії інвестицій за внутрішнім правом.
19. Поняття міжнародного науково-технічного співробітництва.
20. Співробітництво держав в рамках міжнародних договорів і угод про науково-технічне співробітництво і партнерство.
21. Поняття та загальна характеристика джерел міжнародного торговельного права.
22. Принципи міжнародного торговельного права.
23. Поняття тарифних і нетарифних заходів регулювання міжнародної торгівлі та їх завдання.
24. Регулювання експорту та імпорту в Україні.
25. Поняття міжнародного фінансового права. Співвідношення понять “міжнародне фінансове право” і “міжнародне валютне право”.
26. Джерела міжнародного фінансового права.
27. Поняття і будова платіжного балансу країни. Структура платіжного балансу за чинними стандартами МВФ.
28. Поняття валютних цінностей. Поняття та види валюти. Валютний контроль і валютні обмеження в законодавстві України.
29. Поняття міжнародного інвестиційного права. Поняття капіталовкладень та інвестицій.
30. Об'єкт і предмет регулювання міжнародного інвестиційного права.
31. Суб'єкти міжнародного інвестиційного права.
32. Джерела міжнародного інвестиційного права.
33. Правовий режим приймання та захисту інвестицій, встановлений Україною та іншими країнами. Гарантії інвестицій за внутрішнім правом.
34. Поняття міжнародного науково-технічного співробітництва.
35. Джерела науково-технічного співробітництва. Протоколи, програми й угоди в галузі науки і техніки.
36. Співробітництво держав в рамках міжнародних договорів і угод про науково-технічне співробітництво і партнерство.

Приклади тестових завдань

1. *Спільний ринок, як форма європейської економічної інтеграції, спрямований на досягнення свободи переміщення:*

- а) товарів;
- б) людей;
- в) послуг;
- г) капіталів;
- д) енергоносіїв.

2. *Видатні європейські політики, які мріяли про об'єднання народів Європи задля постійного миру та приязні, яких згодом назвали "батьками-засновниками ЄС":*

- а) Г. Трумен, Р. Ніксон;
- б) Т. Рузвельт, У. Черчілль;
- в) Р.Шуман, Ж Моне;
- г) І. Сталін, Дж. Маршалл.

Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота з навчальної дисципліни "Міжнародне економічне право" здійснюється шляхом проведення періодичних консультацій для магістрів викладачем (за окремим графіком). Під час індивідуально-консультативної роботи викладач додатково пояснює методику і зміст самостійної роботи, надає їм консультації з теоретичних, методичних і практичних питань, при підготовці до виконання модульних завдань, рефератів, розрахункових, графічних, наукових, творчих, курсових, дипломних робіт тощо.

2.6.1. Тематика рефератів

1. Органи правосуддя Європейського Союзу.
2. Установчі договори Європейського Союзу.
3. Європейська стратегія зайнятості.
4. Правові засади діяльності європейського омбудсмена.
5. Монетарна політика Європейського Союзу.
6. Європейська система центральних банків.
7. Митний союз та його значення для створення спільного ринку.
8. Політика ЄС в галузі підприємництва.
9. Економічна політика Європейського Союзу.
10. Агентства Європейського Союзу.
11. Транс'європейські мережі.
12. Правовий статус іноземних інвестицій.
13. Організаційна побудова та функції СОТ.
14. Принципи регулювання міжнародної торгівлі за ГАТТ.
15. Надання фінансової допомоги державам-членам МВФ.
16. Правове регулювання міжнародних перевезень.
17. Загальна характеристика Генеральної угоди про торгівлю послугами.
18. Міжнародно-правове регулювання економічного статусу іноземців.
19. Засоби регулювання міжнародної торгівлі.
20. Світові валютно-фінансові системи.

Тематика творчих та наукових завдань

1. Правовий режим іноземців на національних ринках праці.
2. Міжнародні економічні організації та їх правовий статус.
3. Загальні засади міжнародного економічного порядку.
4. Дослідження Європейської політики сусідства та її значення для України.
5. Молодіжні програми Європейського Союзу та перспективи їх дії в Україні.
6. Основні завдання регіональної політики у напрямку інтеграції України до Європейського Союзу.
7. Перспективи участі Хмельницької області у міжнародних програмах розвитку (TACIS, TEMPUS, FARE, INTERREG тощо).

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ (ECTS)

Оцінювання знань здійснюється паралельно за національною (4-бальною) шкалою і за шкалою ECTS (100-бальною).

Така система контролю дозволяє здійснювати оцінювання більш гнучко, об'єктивно і сприяє систематичній та активній самостійній роботі упродовж усього навчання, забезпечує змагальність між ними, стимулює виявлення і розвиток творчих здібностей.

Система обов'язкова для використання в ході підготовки студентів за освітньо-кваліфікаційним рівнем Бакалавр, Спеціаліст, Магістр відповідно до навчальних планів.

Поточний контроль

З поточного контролю знань за семінарські заняття та самостійну роботу максимально може набрати 60 балів.

Кількість набраних за семінарські заняття та самостійну роботу балів визначається як результат множення семестрової середньої арифметичної оцінки з цих занять на 12 (ціну у балах однієї одиниці оцінки за національною шкалою).

Семестрова середня арифметична оцінка з семінарських занять та самостійної роботи обчислюється шляхом ділення суми кодів (5, 4, 3, 2) отриманих студентом протягом семестру оцінок ("відмінно", "добре", "задовільно", „незадовільно”) на цих заняттях з урахуванням перерахунок на кількість отриманих оцінок.

Семестрова середня арифметична оцінка заокруглюється до десятих бала.

Підсумковий семестровий контроль

Підсумковий семестровий контроль з навчальної дисципліни проводиться у формі заліку (диференційованого заліку) за обсягом навчального матеріалу, визначеним робочою програмою, і в терміни, встановлені розкладом.

Студент вважається допущеним до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни (заліку (диференційованого заліку)), якщо він виконав усі види робіт, передбачені робочою програмою цієї навчальної дисципліни.

Семестрова оцінка з навчальної дисципліни, підсумковий семестровий контроль з якої проводиться у формі заліку (диференційованого заліку), обчислюється шляхом додавання набраних балів з поточного та модульного контролю (табл.3.1) за шкалою ECTS (табл.3.2).

Критерії оцінювання знань студентів під час вивчення навчальної дисципліни:

- оцінку «відмінно» отримує студент за глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навиків; за вміння висловлювати і обґрунтовувати свої судження;
- оцінку «добре» отримує студент за повне знання навчального матеріалу володіння понятійним апаратом, але у змісті і формі відповіді мали місце окремі похибки, нечіткі формулювання;
- оцінку «задовільно» отримує студент за неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання;
- оцінку «незадовільно» отримує студент за повне незнання і нерозуміння навчального матеріалу або відмову від відповіді.

Результат заліку (диференційованого заліку) фіксує викладач, який веде семінарські (практичні) заняття.

Семестрова оцінка виставляється у відомості обліку успішності та індивідуальному навчальному плані студента.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Тема 1

1. Декларація про встановлення нового міжнародного економічного порядку: Резолюція ГА ООН від 1.05.1974р. [В кн. Анцелевич Г.О., Покрещук О.О. Міжнародне право. Підручник. – К.: Алеута, 2003. - С.350-352].
2. Хартія економічних прав та обов'язків держав від 12.12.1974р. // Действующее международное право. В 3-х томах. [Составители Ю.М. Колосов и Э.С. Кривчикова]. – М., 1997. - Том 3. - С. 135 -145.
3. Статут ООН з питань промислового розвитку (ЮНІДО) від 8.04.1979р. // Там само. - Том 3. - С. 145 - 162.
4. Європейська енергетична хартія від 17.12.1991р. // Там само. - Том 3. - С. 173 - 180.
5. Марракешська угода про створення Світової Організації Торгівлі від 15.04.994р. // Там само.- Том 3.-С.162-173.
6. Лобода О. Один в поле не воин: членство юридических фирм в международных организациях / О. Лобода // Юридическая практика. - 2003. - №47 25 ноября. - С. 6.
7. Медведєва М. Міжнародно-правова регламентація захисту результатів інноваційних біотехнологічних розробок у галузі сільського господарства / М. Медведєва // Право України. - 2004. - №9. - С.138-142.

Тема 2

1. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991р. // Відомості Верховної Ради України. - 1991. - №29. - Ст. 377.
2. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - №19. - Ст. 80.
3. Про застосування Міжнародних правил інтерпретації комерційних термінів (ІНКОТЕРМС): Указ Президента України від 4.10.1994р. // Урядовий кур'єр. - 1994. - №154 - 155.
4. Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажі товарів від 11.04.1980р. Для України діє з 1.02.1991р. // Юридичний вісник України. - 2001. - №10. - 40.
5. Ніколаєв І. Участь держави Україна у концесійних відносинах / І. Ніколаєв // Право України. - 2004. - №10. - С.44-46
6. Овчинникова Г.П. Международная экономика: Учеб.пособие. / Г.П. Овчинникова – СПб: Изд-во Михайлова В.А., 1999. – 390с.
7. Омельченко А.В. Іноземні інвестиції в Україні : Довідник з правових питань/ А.В. Омельченко - К.: ЮРІНКОМ, 1997. - 416 с.
8. Омельченко А.В. Правове регулювання іноземних інвестицій в Україні/ А.В. Омельченко. -К.: ЮРІНКОМ, 1996. - 288 с.

Тема 3

1. ІНКОТЕРМС. Офіційні правила тлумачення торговельних термінів Міжнародної торгової палати від 1 січня 2000р. // Урядовий кур'єр. - 10.04.2002. - №68.
2. Договір про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Російською федерацією від 8.02.1995р. Ратиф. 14.01.1998р. // Відомості Верховної Ради України. - №20. - Ст. 103.
3. Конвенція про транснаціональні корпорації від 6.03.1998р.(СНД). Ратиф. 13.07.1999р. Набула чинності 14.01.2000р. //Офіційний вісник України. - 1999. - №28. - Ст.1375.
4. Угода про торговельні відносини між Україною і Сполученими Штатами Америки від 6.05.1992р. // Відомості Верховної Ради України - 1992. - №35. - Ст. 519.
5. Опришко В. Ф., Лясківська Л. А. Міжнародне економічне право: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / Київський національний економічний ун-т — К. : КНЕУ, 2005. — 148с.
6. Опришко В.Ф. Міжнародне економічне право : Підручник -К.: Либідь, 1995. - 192 с.
7. Опришко В.Ф. Міжнародне економічне право: Підручник / В.Ф. Опришко. - 2-е вид., перероб і допов. - К.: КНЕУ, 2003. - 311с.
8. Правове регулювання іноземних інвестицій : Підручник для студентів вищих юридичних закладів і факультетів/ [Ред. В.М. Коссака]. -К.: Український центр правничих студій, 1999. - 176 с.

Тема 4

1. Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур від 18.05.1973 р. діє в редакції 26.06.1999р. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
2. Митна конвенція про міжнародні перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенція МДП) від 14 листопада 1975р. Україна ратифікувала 8.12.1982р. Діє в редакції від 29.05.2008р. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
3. Статті угоди Міжнародного валютного фонду від 22.07.1944р. з змінами від 23.09.1997р. Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc>.
4. Про вступ України до Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Міжнародної асоціації розвитку та Багатостороннього агентства по гарантіям інвестицій: Закон України від 3.06.1999р. // Відомості Верховної Ради України. - 1992. - №33. - ст. 474.

Тема 5

1. Конвенція про порядок розв'язання інвестиційних спорів між державами від 18.05.1965р. Україна з 16.03.2000 р. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/>
2. Анцелевич Г. А. Международное морское торговое право: Учеб. пособие для студ. вузов. / Г. А. Анцелевич — К. : Слово, 2003. — 559 с.
3. Борисенко З. Міжнародна конкурентна політика в умовах глобалізації світової економіки / З. Борисенко // Економіка України. - 2005. - №1. - С. 86-91
4. Вельяминов Г. М. Международное экономическое право и процесс: Академический курс: Учебник / РАН; Институт государства и права ; Академический правовой ун-т. / Г. М. Вельяминов — М. : Волтерс Клувер, 2004. — 477с.
5. Вельяминов Г. М. Основы международного экономического права / Г.М. Вельяминов — М., 1994. — 109с.
6. Применение Европейской конвенции в хозяйственном процессе. Информационное письмо Высшего хозяйственного суда Украины от 18 ноября 2003 года // Юридическая практика. - 2003. - №48. - 2 декабря - С. 20.
7. Рут Френклин Р., Філіпенко Антон. Міжнародна торгівля та інвестиції / Пер.з англ. – К.: Основи, 1998. – 743с.

Тема 6

1. Дахно І. І. Міжнародне економічне право: Курс лекцій / Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП). — К. : МАУП, 2000. — 160с.
2. Ерпылева Н.Ю. Правовой статус Европейского Центрального Банка / Н.Ю. Ерпылева // Государство и право. - 2003. - №12. - С. 67-75.
3. Зизда О. Перспективы Таможенного кодекса / О. Зизда // Юридическая практика. - 2004. - 31 августа. - С. 22
4. Зовнішньоекономічна діяльність та митна справа : Збірник нормативно-правових актів. -К.: Атіка, 2004. -680 с.
5. Калачан К. Международно-правовые проблемы деятельности ЕврАЭС / К. Калачан // Государство и право. - 2004. - №3. - С.58-63.
6. Карро Д., Жюйар П. Международное экономическое право : Учебник. [Пер. с франц]. -М.: Международные отношения, 2001. - 608 с.
7. Сандровський К.К. Международное таможенное право : Ученик / К.К. Сандровський - 2-е изд., испр. - К.: Знання, КОО, 2001. - 461 с.
8. Тынель А., Функ Я., Хвалей В. Курс международного торгового права. - Мн.: Амалфея, 2000. - 704 с.
9. Чубарев В.Л. Міжнародне економічне право: Підручник / В.Л. Чубарев – К.: Юрінком Інтер, 2009. – 368 с.
10. Шатров В.П. Международное экономическое право / В.П. Шатров - М., 1990.
11. Шумилов В. М. Международно-правовое регулирование международных экономических отношений / В. М. Шумилов // Государство и право. – 2000. - №7. – С.79-93.

Тема 7

8. Конвенція про порядок розв'язання інвестиційних спорів між державами від 18.05.1965р. Україна з 16.03.2000 р. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/>
9. Анцелевич Г. А. Международное морское торговое право: Учеб. пособие для студ. вузов. / Г. А. Анцелевич — К. : Слово, 2003. — 559 с.
10. Борисенко З. Міжнародна конкурентна політика в умовах глобалізації світової економіки / З. Борисенко // Економіка України. - 2005. - №1. - С. 86-91
11. Вельяминов Г. М. Международное экономическое право и процесс: Академический курс: Учебник / РАН; Институт государства и права ; Академический правовой ун-т. / Г. М. Вельяминов — М. : Волтерс Клувер, 2004. — 477с.
12. Вельяминов Г. М. Основы международного экономического права / Г.М. Вельяминов — М., 1994. — 109с.
13. Применение Европейской конвенции в хозяйственном процессе. Информационное письмо Высшего хозяйственного суда Украины от 18 ноября 2003 года // Юридическая практика. - 2003. - №48. - 2 декабря - С. 20.
14. Рут Френклин Р., Філіпенко Антон. Міжнародна торгівля та інвестиції / Пер.з англ. – К.: Основи, 1998. – 743с.

Тема 8

5. Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур від 18.05.1973 р. діє в редакції 26.06.1999р. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
6. Митна конвенція про міжнародні перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенція МДП) від 14 листопада 1975р. Україна ратифікувала 8.12.1982р. Діє в редакції від 29.05.2008р. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
7. Статті угоди Міжнародного валютного фонду від 22.07.1944р. з змінами від 23.09.1997р. Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc>.
8. Про вступ України до Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Міжнародної асоціації розвитку та Багатостороннього агентства по гарантіям інвестицій: Закон України від 3.06.1999р. // Відомості Верховної Ради України. - 1992. - №33. - ст. 474.

Тема 9

9. ІНКОТЕРМС. Офіційні правила тлумачення торговельних термінів Міжнародної торгової палати від 1 січня 2000р. // Урядовий кур'єр. - 10.04.2002. - №68.
10. Договір про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Російською федерацією від 8.02.1995р. Ратиф. 14.01.1998р. // Відомості Верховної Ради України. - №20. - Ст. 103.
11. Конвенція про транснаціональні корпорації від 6.03.1998р.(СНД). Ратиф. 13.07.1999р. Набула чинності 14.01.2000р. //Офіційний вісник України. - 1999. - №28. - Ст.1375.
12. Угода про торговельні відносини між Україною і Сполученими Штатами Америки від 6.05.1992р. // Відомості Верховної Ради України - 1992. - №35. - Ст. 519.
13. Опришко В. Ф., Лясківська Л. А. Міжнародне економічне право: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / Київський національний економічний ун-т — К. : КНЕУ, 2005. — 148с.
14. Опришко В.Ф. Міжнародне економічне право : Підручник -К.: Либідь, 1995. - 192 с.
15. Опришко В.Ф. Міжнародне економічне право: Підручник / В.Ф. Опришко. - 2-е вид., перероб і допов. - К.: КНЕУ, 2003. - 311с.
16. Правове регулювання іноземних інвестицій : Підручник для студентів вищих юридичних закладів і факультетів/ [Ред. В.М. Коссак]. -К.: Український центр правничих студій, 1999. - 176 с.

Тема 10

8. Декларація про встановлення нового міжнародного економічного порядку: Резолюція ГА ООН від 1.05.1974р. [В кн. Анцелевич Г.О., Покрещук О.О. Міжнародне право. Підручник. – К.: Алеута, 2003. - С.350-352].
9. Хартія економічних прав та обов'язків держав від 12.12.1974р. // Действующее международное право. В 3-х томах. [Составители Ю.М. Колосов и Э.С. Кривчикова]. – М., 1997. - Том 3. - С. 135 -145.
10. Статут ООН з питань промислового розвитку (ЮНІДО) від 8.04.1979р. // Там само. - Том 3. - С. 145 - 162.

11. Європейська енергетична хартія від 17.12.1991р. // Там само. - Том 3. - С. 173 - 180.
12. Марракешська угода про створення Світової Організації Торгівлі від 15.04.994р. // Там само.- Том 3.-С.162-173.
13. Лобода О. Один в поле не воин: членство юридических фирм в международных организациях / О. Лобода // Юридическая практика. - 2003. - №47 25 ноября. - С. 6.
14. Медведєва М. Міжнародно-правова регламентація захисту результатів інноваційних біотехнологічних розробок у галузі сільського господарства / М. Медведєва // Право України. - 2004. - №9. - С.138-142.

Тема 11

15. Декларація про встановлення нового міжнародного економічного порядку: Резолюція ГА ООН від 1.05.1974р. [В кн. Анцелевич Г.О., Покрещук О.О. Міжнародне право. Підручник. – К.: Алеута, 2003. - С.350-352].
16. Хартія економічних прав та обов'язків держав від 12.12.1974р. // Действующее международное право. В 3-х томах. [Составители Ю.М. Колосов и Э.С. Кривчикова]. – М., 1997. - Том 3. - С. 135 -145.
17. Статут ООН з питань промислового розвитку (ЮНІДО) від 8.04.1979р. // Там само. - Том 3. - С. 145 - 162.
18. Європейська енергетична хартія від 17.12.1991р. // Там само. - Том 3. - С. 173 - 180.
19. Марракешська угода про створення Світової Організації Торгівлі від 15.04.994р. // Там само.- Том 3.-С.162-173.
20. Лобода О. Один в поле не воин: членство юридических фирм в международных организациях / О. Лобода // Юридическая практика. - 2003. - №47 25 ноября. - С. 6.
21. Медведєва М. Міжнародно-правова регламентація захисту результатів інноваційних біотехнологічних розробок у галузі сільського господарства / М. Медведєва // Право України. - 2004. - №9. - С.138-142.

Тема 12

12. Дахно І. І. Міжнародне економічне право: Курс лекцій / Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП). — К. : МАУП, 2000. — 160с.
 13. Ерпылева Н.Ю. Правовой статус Европейского Центрального Банка / Н.Ю. Ерпылева // Государство и право. - 2003. - №12. - С. 67-75.
 14. Зизда О. Перспективы Таможенного кодекса / О. Зизда // Юридическая практика. - 2004. - 31 августа. - С. 22
 15. Зовнішньоекономічна діяльність та митна справа : Збірник нормативно-правових актів. -К.: Атіка, 2004. -680 с.
 16. Калачан К. Международно-правовые проблемы деятельности ЕврАЭС / К. Калачан // Государство и право. - 2004. - №3. - С.58-63.
 17. Карро Д., Жюйар П. Международное экономическое право : Учебник. [Пер. с франц]. -М.: Международные отношения, 2001. - 608 с.
 18. Сандровський К.К. Международное таможенное право : Ученик / К.К. Сандровський - 2-е изд., испр. - К.: Знання, КОО, 2001. - 461 с.
 19. Тынель А., Функ Я., Хвалей В. Курс международного торгового права. - Мн.: Амалфея, 2000. - 704 с.
 20. Чубарев В.Л. Міжнародне економічне право: Підручник / В.Л. Чубарев – К.: Юрінком Інтер, 2009. – 368 с.
- Шатров В.П. Международное экономическое право / В.П. Шатров - М., 1990